

INNKALLING TIL MØTE I SOLA KIRKELIGE FELLESRÅD

TID: **ONSDAG 28. AUGUST 2013 kl. 19.00**

STED: Menighetssenteret, Soltunveien 6, Sola

TIL:	Christian Lie	Repr. Sola MR	(leder)
	Marianne Hovland	Repr. Sola MR	
	Ole Bernhard Eriksen	Repr. Ræge MR	(nestleder)
	Henning Kristensen	Vararepr. Ræge MR	
	Bjørn Magne Espeset	Repr. Sørnes MR	
	Edvard Aarsland	Repr. Sørnes MR	
	Håkon Inge Sivertsen	Repr. Tananger MR	(permisjon)
	Elisabeth Sivertsen Urdahl	Repr. Tananger MR	(permisjon)
	Nelly Hveding	Vararepr. Tananger MR	
	Sigve Martin Mæland	Vararepr. Tananger MR	
	Janne Stangeland Rege	Repr. Sola kommune	
	Sindre Eskedal	Repr. Stavanger biskop	
	Trygve Torgersen	Kirkeverge/sekretær for fellesrådet (<i>forfall</i>)	
	Tore J. Aas	Assisterende kirkeverge	

Sakliste sendes også til orientering til:

Øvrige prester
Daglig ledere i menighetene

Vennligst gi beskjed til kirkevergekontoret snarest dersom du er forhindret fra å møte slik at vi kan få kalt inn vararepresentant i tide.

E-post: taas@sola.kirken.no evt Servicetorget tlf 51755370

Eventuelt forfall bes også meldt umiddelbart direkte til respektiv vararepresentant.

Åpningsord:

SAKLISTE:

FR-sak 26/2013	Godkjenning av protokoll fra møte 03.06.2013
FR-sak 27/2013	Godkjenning av innkalling og sakliste til møte 28.08.2013
FR-sak 28/2013	Orienteringer, skriv og meldinger
FR-sak 29/2013	Økonomirapport januar – juli 2013
FR-sak 30/2013	Høring NOU 2013:1 Det livssynsåpne samfunn
FR-sak 31/2013	Behov for minnelund og tilrettelegging av gravfelt for andre livssyn på kirkegårdene i Sola
FR-sak 32/2013	Oppstart av prosess for utarbeidelse av "Visjon og strategi for Sola kirkelige fellesråd" <i>Jfr. bispevisitas nov. 2013</i>
FR-sak 33/2013	Rapport fra stabstur 10.-14.juni 2013
FR-sak 34/2013	Eventuelt

SAKLISTE:

FR-sak 26/2013 Godkjenning av protokoll fra møte 03.06.2013

Forslag til
VEDTAK:

Protokoll fra fellesrådets møte 03.06.13 godkjennes.

FR-sak 27/2013 Godkjenning av innkalling og sakliste til møte 28.08.13

Forslag til
VEDTAK:

Innkalling og sakliste til møte 28.08.2013 godkjennes.

FR-sak 28/2013 Orienteringer, skriv og meldinger

- a. KA-rundskriv (Kirkelig arbeidsgiver – og interesseorganisasjon):

04/13 Skråstola for diakoner

05/13 Tariffrevisjonen pr. 01.05.2013

KAs rundskriv fra 2002 og tidligere er tilgjengelige på: <http://www.ka.no/rundskriv>

- b. Kort orientering om personalsituasjonen i menighetene / fellesrådet
- c. Bispevisitas 12.-17.november 2013 i Sola og Sørnes menigheter
- d. Melding 20.06.2013 i brev fra Stavanger biskop om bispevisitas 21.-26.oktober 2014 i Tananger og Ræge menigheter
- e. Dialogmøte mellom Sola kirkelige fellesråd og menighetsrådene onsdag 23.oktober 2013 – Sørnes kirke
- f. Høring NOU 2013:1 - Det livssynsåpne samfunn (Stålsettutvalget). Høringsfrist 30.08.2013
- g. Høringsuttalelse 06.08.13 vedr Kommuneplan Sola kommune 2015-2026 (høringsfrist 20.08.13)

Forslag til
VEDTAK:

Framlagt informasjon, skriv og meldinger tas til orientering.

FR-sak 29/2013 Økonomirapport januar – juli 2013

SAKSFORELEGG

Kommentarer til regnskap pr juli 2013 for Sola kirkelige fellesråd.

Regnskapet pr. juli 2013 er gjort opp med et merforbruk på kr 93.563 mot et budsjettert merforbruk på kr 282.147.

130 Post, bank....

Anskaffelse av div. utstyr til soknepresten (finansieres over disp.fond Ruinkirken)
En generell porto-økning spesielt for utsendelse av menighetsbladet til utenbys.

200 Inventar og utstyr

Kontorpult og stol til sokneprest, utskifting av brannsikre skap i Tananger kirke, katafalk og jordfestelses-utstyr til Ræge.

270 Konsulentttjenester

Bruke av eksterne konsulenter ifm ferdigstilling av Sørnes kirke, vitnehonorar til Flentrop, Nederland og intern stabsveiledning.

490 Reserverte bev./avsetning

Mellomoppgjør lønn er gjennomført med unntak av noen ledere og kirkvergadministrasjonen.

860 Offer egen virksomhet

Offer til menighetsbladet.

	Pr. juli 2013	Regnskap	Per.budsjett	Avvik	Årsbudsjett 2013	Regnskap 2012
010	Fast lønn	3 948 964	3 455 529	-493 435	6 411 000	6 393 038
020	Vikarer	44 635	32 879	-11 756	61 000	74 902
030	Ekstrahjelp	138 264	85 162	-53 102	158 000	204 577
050	Annen lønn	68 562	54 833	-13 729	94 000	87 123
080	Godtgjørelse folkevalgte	218 600	318 333	99 733	590 000	592 143
090	Pensjonsinnskudd	565 766	540 750	-25 016	902 000	1 264 477
099	Arbeidsgiveravgift	611 251	624 162	12 911	1 158 000	1 153 493
710	Sykelønnsrefusjon	-728 443	0	728 443	0	-538 380
	***Sum lønn & sos.kostnader	4 867 599	5 111 648	244 049	9 374 000	9 231 373
100	Kontormateriell	158 658	163 667	5 009	266 000	294 906
110	Aktivitetsrel.forbr.matr./utstyr/tjenester	17 108	18 083	975	31 000	28 449
120	Annet forbruksmateriell	123 680	117 833	-5 847	202 000	186 983
130	Post, bank, telefoni, datalinjer	117 437	99 833	-17 604	170 000	165 590
140	Annonse, reklame, infor, representasjon	61 134	75 833	14 699	130 000	115 701
150	Opplæring, kurs	44 659	44 167	-492	60 000	67 721
160	Godtgj. for reiser, diett, bil mv.	22 392	21 583	-809	37 000	33 109
165	Andre oppgavepl. godtgj.	107 423	54 833	-52 590	94 000	171 494
170	Transport / drift egne transp.midler	142 434	141 333	-1 101	138 000	10 494
180	Energi	324 030	377 417	53 387	647 000	544 917
185	Forsikringer	218 474	223 000	4 526	263 000	237 001
190	Leie av lokaler og grunn	4 000	0	-4 000	0	4 000
195	Avgifter, gebyrer, lisenser mv.	219 930	226 749	6 819	240 000	215 074
200	Inventar og utstyr	63 336	47 500	-15 836	60 000	200 797
230	Vedlikehold, byggetjenester nybygg	207 422	241 500	34 078	414 000	1 574 097
240	Serviceavtaler og reparasjoner	0	2 917	2 917	5 000	0
260	Renhold-, vaskeri- og vaktmestertjenester	217 533	212 917	-4 616	365 000	360 433
270	Konsulenttjenester	173 825	99 667	-74 158	128 000	194 454
370	Kjøp fra private	0	0	0	75 000	76 000
390	Kalk. utg. komm. tjenesteyting	0	0	0	0	451 614
429	Moms gen. komp.ordning	0	0	0	0	821 011
430	Tilskudd til kommunen	0	0	0	0	617 000
450	Tilskudd/gaver til menighetsråd	55 000	30 000	-25 000	432 000	482 000
470	Tilskudd/gaver til andre	0	0	0	0	-2 200
490	Reserverte bev./avsetn.	100 000	100 000	0	600 000	0
500	Renteutgifter	0	583	583	1 000	370
540	Avsetn. til ubundne fond	0	0	0	0	500 354
550	Avsetn. til bundne fond	0	0	0	0	137 407
570	Overf. til inv.regnskapet	0	0	0	0	28 174
580	Regnskapsmessig overskudd	0	0	0	0	554 861
590	Avskrivninger	0	0	0	0	3 040 132
	**Sum driftsutgifter	2 378 475	2 299 415	-79 060	4 358 000	11 111 943
	Totale utgifter	7 246 074	7 411 063	164 989	13 732 000	20 343 316
610	Betaling fra deltakere	-10 450	-2 500	7 950	-36 000	-76 769
620	Salg av varer/tjenester avg.fritt	-151 070	-140 000	11 070	-240 000	-271 178
630	Husleieinntekter	-18 400	-16 333	2 067	-28 000	-32 800
650	Avg.pl. salg av varer/tjenester	0	0	0	-75 000	-76 000
700	Refusjoner fra staten	0	0	0	0	-185 911
729	Momskomp. drift	0	0	0	0	-821 011
740	Ref. fra andre fellesråd	0	0	0	0	-27 000
770	Ref. fra andre/egenandeler	-28 500	0	28 500	0	-758 591
790	Kalk. innt. komm. tjenesteyting	0	0	0	0	-451 614
800	Tilskudd fra staten	-256 817	-250 000	6 817	-500 000	-459 544
830	Tilskudd fra kommunen	-6 535 083	-6 535 083	0	-11 953 000	-12 286 714
850	Tilskudd fra menighetsråd	0	0	0	-210 000	-210 000
860	Offer/innsamlet til egen virksomhet	-10 106	0	10 106	-20 000	-22 493
900	Renteinntekter	-42 085	-85 000	-42 915	-170 000	-160 544
920	Mottatte avdrag på utlån, aksjelalg andeler m	0	0	0	0	-160
930	Disp. tidl. års netto driftsres.	0	0	0	0	-1 209 324
940	Bruk av ubundne fond	-100 000	-100 000	0	-500 000	-82 726
950	Bruk av bundne fond	0	0	0	0	-145 505
990	Motpost avskrivninger	0	0	0	0	-3 040 132
	Totale inntekter	-7 152 511	-7 128 916	23 595	-13 732 000	-20 318 016
	**Resultat	93 563	282 147	188 584	0	
	Pluss er merforbruk, minus er mindreforbruk					

Forslag til
VEDTAK:

Framlagt økonomirapport januar-juli 2013 for Sola kirkelige fellesråd tas til orientering.

FR-sak 30/2013 Høring NOU 2013:1 Det livssynsåpne samfunn

SAKSDOKUMENT

[NOU 2013: 1 Det livssynsåpne samfunn. En helhetlig tros- og livssynspolitikk](#) 07.01.2013 (465 s.)

Brev 11.02.2013 fra Det kongelige kulturdepartement vedr høring NOU 2013:1 Det livssynsåpne samfunn

Det livssynsåpne samfunn. En helhetlig tros- og livssynspolitikk (NOU 2013:1) Uttalelse fra KA (Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon). Vedtatt av KAs styre 6. mai 2013.

Utkast til høringsuttalelse fra Sola kirkelige fellesråd vedr Det livssynsåpne samfunn

SAKSFORELEGG

Sola kirkelige fellesråd ble foreløpig orientert om saken under FR-sak 16/2013: Orienteringer, skriv og meldinger pkt. p) *Høring NOU 2013:1 - Det livssynsåpne samfunn (Stålsettutvalget)*. Høringsfrist 30.08.2013 og gjorde følgende vedtak under pkt. b:

Vedr. pkt. p: Fellesrådet ber kirkevergen utarbeide et høringsutkast til neste møte 28.08.2013.

Tros- og livssynsutvalgets ("Stålsettutvalget") utredning ble lagt ut til høring 7.januar 2013, og utvalgets forslag ble sendt ut på bred høring, jfr. vedlagt liste over høringsinstanser i brev 11.02.2013 fra kulturdepartementet.

Utvalget har foretatt en gjennomgang av statens tros – og livssynspolitikk og er i mandatet bedt om å fremme forslag som kan bidra til å skape en mer helhetlig politikk på feltet. Utvalget har analysert aktuelle og viktige livssynsutfordringer i det norske samfunnet og foreslår tiltak på en rekke områder.

Utvalgets mandat var som følger:

Utvalget skal foreta en gjennomgang av statens tros- og livssynspolitikk og fremme forslag til endringer som kan bidra til å skape en mer helhetlig politikk på området. Utvalget skal ta utgangspunkt i at statens fremste oppgave i tros- og livssynspolitikken er å sikre og beskytte tros- og livssynsfriheten, slik denne er forankret i internasjonale konvensjoner og nasjonal rett.

Videre skal utvalget legge til grunn at staten fortsatt skal føre en aktivt støttende tros- og livssynspolitikk innenfor rammene av sentrale prinsipper i det norske samfunnet

Med dette som utgangspunkt skal utvalget:

- *Vurdere ordninger for tilskudd, registrering av trossamfunn og offentligrettslige funksjoner i tros- og livssynssamfunn basert på at staten skal ha en aktivt støttende holdning, og komme med forslag til endringer, med dagens finansieringsordning for Den norske kirke som premiss. Utvalget skal blant annet i gjennomgangen av tilskuddsordningen vurdere hensyn til kontrollmuligheter, personvern og partsinnsyn. Utvalget skal også drøfte i hvilken utstrekning det kan eller bør stilles vilkår for økonomisk støtte til tros- og*

livssynssamfunn.

- *Vurdere om ordningen med registrering av trossamfunn bør opprettholdes, og i så fall om skillet mellom registrerte og uregistrerte trossamfunn bør videreføres. Utvalget skal i tillegg vurdere i hvilken grad tros- og livssynssamfunn skal utøve offentlig rettslige funksjoner og om det for eventuell utførelse av offentlig rettslige funksjoner bør stilles ytterligere vilkår om for eksempel antall medlemmer mv.*
- *Vurdere behovet for samordning av lov- og regelverk og forvaltning på ulike samfunnsområder for å sikre en mer helhetlig tros- og livssynspolitikk, og komme med forslag til tiltak for bedre samordning.*
- *Vurdere hvilken plass religion og livssyn bør ha i ulike offentlige institusjoner, blant annet med hensyn til religiøs og livssynsmessig betjening, tilgang til bønne-/seremonirom, særlige krav til mat, klesdrakt osv.*
- *Vurdere hvordan tros- og livssynspolitikken påvirker integreringen i vårt samfunn. Utvalget skal også vurdere om flere av dagens finansieringsordninger som berører tros- og livssynssamfunn har konsekvenser for deltakelse på samfunnets fellesarenaer og eventuelt foreslå endringer.*
- *Innhente opplysninger om og drøfte tros- og livssynspolitikk i de øvrige nordiske landene og i et utvalg av andre land det er naturlig å sammenligne Norge med.*
- *Utrede økonomiske og administrative konsekvenser av forslagene.*

Det er ønskelig at utvalget arbeider i dialog med tros- og livssynssamfunn og andre aktuelle aktører i samfunnet. Det bør være et siktemål at utvalget kan komme fram til forslag som kan samle bredest mulig oppslutning.

Kulturdepartementet ga videre 9.juli 2012 følgende tilleggsbestilling som omhandler de kirkelige fellesrådenes forvaltningsansvar for offentlige gravplasser:

Kulturdepartementet har gitt utvalget en tilleggsbestilling som faller inn under utvalgets mandat.

Utvalget skal svare på tilleggsbestillingen i innstillingen som skal avgis innen utgangen av 2012.

I kirkeforliket, som gjelder ut stortingsperioden 2009–2013, ble samtlige partier på Stortinget enige om at gjeldende lovgivning på gravferdsområdet skulle videreføres.

Samtidig skulle det gjøres tilpasninger for å ivareta minoritetene. Lovgivningen på området har blitt endret for å følge opp dette punktet i forliket.

Kirkelig fellesråd har fortsatt forvaltningsansvaret for de offentlige gravplassene, mens det økonomiske ansvaret ligger til kommunene. Forvaltningsansvaret kan overtas av kommunen etter avtale mellom fellesrådet og kommunen.

Kulturdepartementet ber utvalget vurdere plasseringen av både forvaltningsansvaret for gravplassene og gravplassrådgiverstillingen.

Utvalget skal utrede rettslige, økonomiske og administrative konsekvenser av sine forslag.

Kirkevergen viser til KAs uttalelse (9 sider) som uttaler seg prinsipielt om forslag i utredningen som direkte berører den norske kirke. KA har om lag 550 medlemmer og representerer bl.a. alle landets kirkelige fellesråd. Arbeidsgiver – og interesseorganisasjonens holdninger, synspunkter og signaler til departementet er viktige i denne høringsprosessen og avgis også på vegne av Sola kirkelige fellesråd.

Framlagt forslag til høringsuttalelse fra Sola kirkelige fellesråd vil ikke være så omfattende som KA sin. Det forsøkes vektlagt de forhold som i større eller mindre grad direkte berører og får evt lokale konsekvenser for fellesrådet.

Høringsfrist er torsdag 30.august 2013, dvs. et par dager etter fellesrådets møte 28.august som behandler forslag til høringsuttalelse fra Sola kirkelige fellesråd.

Forslag til
VEDTAK:

- a. Sola kirkelige fellesråd godkjenner framlagt forslag til høringsuttalelse til NOU 2013:1 Det livssynsåpne samfunn*

FR-sak 31/2013 Behov for minnelund og tilrettelegging av gravfelt for andre livssyn på kirkegårdene i Sola

SAKSDOKUMENTER

Lov om gravplasser, kremasjon og gravferd (gravferdsloven)

Forskrift til: Forskrift til lov om gravplasser, kremasjon og gravferd (gravferdsforskriften) FOR 1997-01-10 nr 16 (fra 01.01.2013)

SAKSFORELEGG

1. Behovet for minnelund

Med minnelund menes at det på et område av kirkegården / gravlunden tilrettelegges for et felles gravminne med tilhørende gravfelt for graver. Navneplater med navnet på avdøde settes på felles gravminne. En bruker også begrepet "navnet minnelund". Den kan være tilrettelagt både for urnegraver, kistegraver og barnegraver. På minnelunden vil ikke det eksakte nedsettelsesstedet for urne eller grav kunne merkes, og det vil heller ikke være mulighet til å stille det som et privat bed som når en fester en grav.

I Norge var Trondheim kommune blant de aller første som startet opp med et slikt tilbud for vel ti år siden. Siden har dette blitt mer og mer vanlig. Først i de store byene, men siden også i mindre kommuner.

Bruken av såkalt navnet minnelund» og/eller "anonym minnelund" er blitt mer og mer etterspurt på få år. Både kirkevergekontoret og kommunens ledelse har fått en del direkte henvendelser med spørsmål om det finnes minnelund eller ei og om det er planer om å etablere dette på kirkegårdene i Sola kommune. Flere forteller at de ønsker å bli gravlagt i en såkalt «navnet minnelund» slik at neste generasjon skal slippe å tenke på at graven må stelles og vedlikeholdes. De mener navnet minnelund er et verdig og godt alternativ for dem.

En «navnet minnelund» er et gravfelt med felles gravminne og navneplater til hver enkelt som er gravlagt der, i motsetning til anonyme minnelunder der det ikke er noen navneplater. Flere og flere erfarer at folk er mer mobile enn før og ikke nødvendigvis blir gravlagt på samme sted som sine etterkommere.

Innledningen til masteroppgave av Kine Marie Krogh Olesen: Navna minnelunder - Utforming og forvaltning av en ny gravtype i Norge; Ås, 08.12. 2012 gir en klargjørende redegjørelse for minnelund og gjengis i sin helhet:

1.2 Bakgrunn for oppgaven

Navna minnelunder er et samtidsfenomen da de første navna minnelundene ble anlagt på 1990-tallet. Gravtypen har gradvis blitt mer utbredt på norske kirkegårder de siste ti årene. Gravtypen er dermed ny og det finnes dermed lite utgitt litteratur om gravtypen. Tar man et raskt internettsøk er resultatet enkelte avisartikler og et lite knippe lokale brosjyrer fra de kirkelige fellesrådene, som informerer om hva navna minnelund er som kommer opp. Dette gjorde meg nysgjerrig på gravtypen og gjorde at jeg ønsket å dokumentere hvordan gravtypen har oppstått og hvordan den er blitt utformet på gravplasser i Norge.

Innføringen av den reviderte gravferdsloven fra 1997 utgjør en milepæl innenfor gravplassplanlegging, men navna minnelunder er ikke nevnt i loven, selv heller ikke etter endringer vedtatt i 2012. Som en konsekvens av endringene i gravferdsloven som ble innført i januar 2012 blir forskrift til gravferdsloven revidert i skrivende stund. Innholdet i "Forslag om endringer i forskrift 10. januar 1998 nr. 16 til lov om gravplasser, kremasjon og gravferd (gravferdsforskriften), Høringsnotat juni 2012" heretter kalt høringsnotat til gravferdsforskriften, var for meg svært interessant. Da jeg valgte temaet for denne oppgaven var innholdet i endringene ukjent. Jeg ville granske om innholdet endringene vil regulere navna minnelunder og om endringene vil være strekkelig for å sikre funksjonell utforming og forvaltning av minnelunder.

Arealknapphet er et kjent problem på kirkegårder i storbyer. Navnet minnelund for urnenedsettelse kan være et bærekraftig tiltak, da det kan være plassbesparende og kostnadseffektivt i forhold til vanlige kistegraver. Men hvilke muligheter og begrensinger ligger i gravformen? Hva bør man ta hensyn til når man prosjekterer en navna minnelund? Og ikke minst hvilken fremtidsutvikling kan man se for seg for gravtypen? Disse spørsmålene lå til grunn for min innfallsvinkel til oppgaven. Jeg vil i denne oppgaven granske hvordan regelverket håndterer gravtypen, og hvordan det kan sikres funksjonell utforming og forvaltning av navna minnelunder.

I revidert Forskrift til lov om gravplasser, kremasjon og gravferd (gravferdsforskriften) FOR 1997-01-10 nr 16 (gjeldende fra 01.01.2013) er temaet anonym og navnet minnelund omtalt på følgende måte:

§ 15a. Anonym og navnet minnelund

Med minnelund forstås gravfelt på gravplass uten adgang til gravminne knyttet til den enkelte grav. § 13 første ledd og § 15 annet og tredje ledd gjelder tilsvarende for grav i anonym og navnet minnelund.

Gravens plassering på anonym minnelund er bare kjent for gravplassmyndighetene. Plassering av grav på navnet minnelund kan gjøres kjent. Anonym og navnet minnelund skal plasseres i atskilte gravfelt.

Ved anonym minnelund kan det plasseres minnesmerke. Ved navnet minnelund skal det plasseres minnesmerke med navn og data på de gravlagte.

Grav på anonym minnelund har ingen ansvarlig. På navnet minnelund kan grav festes etter fredningstidens utløp. Nærmere bestemmelser gis i gravplassens vedtekter.

Daværende fungerende kirkegårdsconsulent Helge Klingenberg i Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet opplyste i juli 2012 til media at det så langt ikke finnes nasjonale tall på hvor mange som benytter seg av de navnede minnelundene fordi tilbudet ennå er ganske nytt.

Rent praktisk vil ordningen med minnelund være slik at navneplaten betales av fester av graven. Om en reserverer plass til tilleggsgrav, blir det også reservert plass til navneplate. Man kan senere skifte ut den først oppsatte navneplaten og ha to navn på samme plate dersom det blir

aktuelt. Bare standard navneplate etter fastsatt form og mål kan settes opp. Det vil være gravferdsmyndigheten som er ansvarlig for montering platen på gravminnet.

Minnelunden vil ha en felles beplantning som stelles av gravlundspersonalet. Det vil ikke anledning til å sette blomster på selve graven, men det legges til rette for å kunne sette avskårne blomster og lys ved felles gravminne.

En «navnet minnelund» er altså et gravfelt med felles gravminne og navneplater til hver enkelt som er gravlagt der, i motsetning til anonyme minnelunder, der det ikke er noen navneplater.

Kirkevergen får signaler fra publikum at det for noen eldre mennesker oppleves vanskelig og krevende å skjøtte graver. For pårørende som ikke bor i området kan det også være belastende å ha ansvaret for en gravplass. En ordning med minnelund synes å være attraktivt for disse. Da vil de neste generasjonene slippe å tenke på at gravstedet må stelles og vedlikeholdes. Det er også et faktum at folk er mer mobile enn før og blir nødvendigvis ikke gravlagt på samme sted som barna sine.

Det er kjent med at Stavanger kirkelige fellesråd tilbyr nå gravsted i navnet minnelund på Hundvåg gravlund og på Eiganes gravlund. Tilsvarende planlegges på Hinna gravlund og på Jåttå gravlund.

Kirkevergen mener at det bør i prinsippet være et mål å kunne tilrettelegge for minnelund både på Sola, Ræge og Tananger kirkegårder. Dette tilretteleggingsarbeidet kan godt utføres etappevis. Det vil være naturlig å i første omgang legge til rette for dette på Sola kirkegård og anbefaler at fellesrådet følger dette opp overfor Sola kommune. Når det gjelder de økonomiske kostnadene for denne type tiltak vises det til gravferdslovens **§ 3. Kirkelig fellesråds og kommunens ansvar**

Kirkelig fellesråd har ansvaret for at gravplasser og bygninger på gravplasser forvaltes med orden og verdighet og i samsvar med gjeldende bestemmelser.

Utgifter til anlegg, drift og forvaltning av gravplasser utredes av kommunen etter budsjettforslag fra fellesrådet.

Kirkevergen er kjent med at avdeling Park & grønt i Sola kommune i sitt budsjettinnspill 2014 peker på behovet for å etablere minnelund og stiller seg bak de vurderingene og kostnadsoverslagene som er gjort der.

2. Tilrettelegging av gravfelt for andre livssyn på kirkegårdene i Sola

Ihht. Lov om gravplasser, kremasjon og gravferd (gravferdsloven) **§ 6 Rett til grav** har avdøde personer som ved dødsfallet hadde bopel i kommunen rett til fri grav på gravplass i egen kommune.

Ved gravlegging i grav som er særskilt tilrettelagt for å imøtekomme religiøse og livssynsmessige minoriteters behov skal kostnadene til gravlegging dekkes av kirkelig fellesråd i hjemkommunen når egen kommune ikke selv har anlagt denne type graver.

Sola kommune har som kjent ikke tilrettelagt noen typer graver tilrettelagt for andre religiøse eller livssynsmessige minoriteters behov. Så langt har heller ikke kirkelig fellesråd båret denne type kostnader. Kirkevergekontoret har de siste 10 årene mottatt noen få konkrete forespørsler fra begravellesbyrå og/eller pårørende om gravbehov på for eksempel muslimsk gravfelt. Det kan imidlertid antas at det er kjent i andre religiøse miljøer i regionen at Sola *ikke* kan tilby denne type graver, og at det derfor heller ikke rettes slike forespørsler. Kirkevergen har imidlertid ved flere anledning blitt kontaktet med spørsmål om det er planer for framtidig muslimsk gravfelt i Sola.

Selv om det enda ikke påligger noen lovmessig plikt overfor Sola kommune / Sola kirkelige fellesråd om å legge til rette for egne gravfelt for andre religiøse og/eller livssynsmessige minoriteter, bør hensynet til religiøse minoriteters behov ivaretas bedre enn i dag også i Sola.

I praksis vil det være et relevant å kunne sikre særskilt tilrettelagte graver for muslimer. Dette henger blant annet sammen med at muslimers graver bør være orientert mot Mekka. I noen grad kan disse hensyn også være aktuelle for andre livssynsmessige og religiøse minoriteter, selv om det i praksis likevel i hovedsak vil dreie seg om muslimer. Som kirkegårdsforvaltning handler om å legge til rette for framtidige gravbehov i et stadig mer synlig multi-kulturelt og -religiøst lokalsamfunn.

Kirkevergen er kjent med at Park & grønt i Sola kommune ser behovet for og foreslår at det settes av budsjettmidler fra 2014 til nytt gravfelt for andre religioner. Kirkevergen støtter dette.

Forslag til
VEDTAK:

- a. Sola kirkelige fellesråd anmoder Sola kommune om at det så snart som mulig avsettes budsjettmidler for å etablere minnelunder på gravplassene i Sola, i første omgang på Sola kirkegård.*
- b. Sola kirkelige fellesråd ber også Sola kommune om å legge til rette for gravfelt for andre religioner.*

FR-sak 32/2013 Oppstart av prosess for utarbeidelse av "Visjon og strategi for Sola kirkelige fellesråd" Jfr. bispevisitas nov. 2013

SAKSFORELEGG

Sola kirkelige fellesråd ble orientert om kommende bispevisitas sist i møte 03.06.13 og gjorde følgende vedtak under *FR-sak 21/2013: Forberedelser til bispevisitas november 2013 / våren 2014*

- a. Sola kirkelige fellesråd imøteser Stavanger biskops visitas i november med glede og forventning og ser fram til å drøfte viktige utfordringer og oppgaver for den norske kirke i Sola.*
- b. Fellesrådet påbegynner i sitt neste møte prosessen med utarbeidelse av overordnet plandokument for fellesrådets samlede virksomhet.*

Fellesrådet har ansvar for å utarbeide en samlet plan for hele den kirkelige virksomhet i kommunen. Økonomiplanen er vanligvis det overordnede plandokumentet fordi den setter rammer for og synliggjør de utfordringene kirkelig fellesråd sammen med menighetene har.

Planarbeidet er et viktig hjelpemiddel for å ivareta oppgaver og ansvar som er lagt til menighetsråd og kirkelig fellesråd. Ved å bruke planarbeid som verktøy vil fellesrådet lettere kunne identifisere de utfordringer de står overfor, avklare hvilke tiltak som kan være nyttige for å møte utfordringene samt evne å prioritere bruk av tilgjengelige ressurser på en god måte.

Når kirkelig fellesråd utarbeider mål og planer for den kirkelige virksomheten er det viktig å ta hensyn til både de behov som meldes fra menighetsrådene og de behov og forpliktelser som er knyttet opp mot personalforvaltning og kirker, dvs. de områdene som totalt sett legger beslag på størstedelen av fellesrådets disponible budsjett.

Planarbeid for kirkelig fellesråd handler imidlertid om *mer enn* økonomiske ressurser. Det handler om visjon og strategi, om standarder og servicenivå på kirkelig tjenester, om målsettinger for de forskjellige ansvarsområdene som er tillagt kirkelig fellesråd som arbeidsgiver og forvaltning osv.

De forestående visitasene av Stavanger biskop til menighetene i Sola gir viktige anledninger til å sette fokus på og bevisstgjøre også kirkelig fellesråd på sitt ansvar for planarbeidet. Biskopen skal ihht. gjeldende visitasreglement i møte med fellesrådet ta utgangspunkt i rådets kjernevirksomhet ihht. kirkeovens §§ 9 og 14:

§ 9. Menighetsrådets oppgaver.

Menighetsrådet skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i soknet, særlig at Guds ord kan bli rikelig forkynt, syke og døende betjent med det, døpte gis dåpsopplæring, barn og unge samlet om gode formål og legemlig og åndelig nød avhjulpet.

Menighetsrådet har ansvar for at kirkelig undervisning, kirkemusikk og diakoni innarbeides og utvikles i soknet.

Menighetsrådet avgjør om det skal tas opp offer eller foretas innsamling i kirken og forvalter de midler som blir samlet inn, bevilget eller gitt som gave til kristelig virksomhet i soknet, med mindre annet er fastsatt. Regler om budsjettordning, regnskapsføring og revisjon gis av departementet. Avgjørelse om opprettelse av stillinger skal godkjennes av kirkelig fellesråd.

Menighetsrådet medvirker ved utnevning og tilsetting i kirkelige embeter og stillinger etter de regler som gjelder til enhver tid.

Menighetsrådet innbyr minst en gang i året de tilsatte i soknet til å ta del i rådets drøftinger om menighetsforholdene og de oppgaver som foreligger.

Menighetsrådet forbereder og gir innstilling til avgjørelse i alle saker som legges fram for menighetsmøtet, jfr § 10, eller som menighetsmøtet selv tar opp.

Menighetsrådet gir hvert år menighetsmøtet en orientering om det kristelige arbeidet i soknet.

Menighetsrådet skaffer til veie de opplysninger og gir de uttalelser som departementet eller annen kirkelig myndighet ber om og utfører for øvrig de oppgaver som det til enhver tid er pålagt av Kongen eller departementet.

§ 14. Kirkelig fellesråds oppgaver.

Kirkelig fellesråd skal ivareta administrative og økonomiske oppgaver på vegne av soknene, utarbeide mål og planer for den kirkelige virksomhet i kommunen, fremme samarbeid mellom menighetsrådene og ivareta soknenes interesser i forhold til kommunen.

Kirkelig fellesråd er ansvarlig for:

- a) bygging, drift og vedlikehold av kirker,
- b) anlegg, drift og forvaltning av gravplasser,
- c) opprettelse og nedleggelse av stillinger som lønnes over fellesrådets budsjett,
- d) anskaffelse og drift av menighets- og prestekontor,
- e) administrativ hjelp for prostens når staten yter tilskudd til det,
- f) – – –
- g) anskaffelse av lokaler, utstyr og materiell til konfirmasjonsopplæring.

Kirkelig fellesråd foretar tilsetting av og har arbeidsgiveransvaret for alle tilsatte som lønnes over fellesrådets budsjett. Før tilsetting og fastsetting av instruks skal vedkommende menighetsråd gis anledning til å uttale seg. Kirkelig fellesråd kan bemyndige menighetsråd til å utøve tilsettingmyndighet og andre arbeidsgiverfunksjoner for stilling hvor dette ellers ville ligge til fellesrådet. Kirkelig fellesråd kan også tildele utvalg som nevnt i § 35 første ledd myndighet til å foreta tilsetting og treffe avgjørelser i saker som gjelder forholdet mellom soknene eller soknet som arbeidsgiver og de tilsatte.

Kirkelig fellesråd forvalter inntekter og formue knyttet til kirke og kirkefond, midler som utredes av kommunen eller staten og midler menighetsråd stiller til fellesrådets disposisjon for å løse oppgaver i soknene. Regler om budsjettordning, regnskapsføring og revisjon gis av departementet.

Kirkelig fellesråd utfører for øvrig de oppgaver som det til enhver tid er pålagt av Kongen eller departementet, eller som etter avtale blir overlatt det av det enkelte menighetsråd.

Som kirke og menigheter i lokalmiljøet i Sola kommune er det også både viktig og nødvendig å være tydelig på hva vi vil og ønsker som kirkelige organer. Sola kirkelige fellesråd igangsetter med dette prosessen med utarbeidelse av overordnet plandokument for fellesrådets samlede virksomhet. Det er viktig og nødvendig at fellesrådets medlemmer involveres tett i dette arbeidet slik at endelig plandokument så langt som mulig speiler den reelle situasjonen for kirkene og menighetene i Sola.

Framlagt "kladd til utkast" for plandokument for Sola kirkelige fellesråd viser én måte dette kan gjøres på og har følgende punkter:

1. Hovedmål for Sola kirkelige fellesråds virksomhet
2. Målsetting for administrasjon og personalforvaltning
3. Økonomiforvaltning og rammebetingelser
4. Målsetting for kirkene
5. Målsetting for kirkegårdene
6. Informasjon og kommunikasjon

Forslag til
VEDTAK:

Sola kirkelige fellesråd arbeider videre med utarbeidelsen av overordnet plandokument på sitt neste møte.

FR-sak 33/2013

Rapport fra stabstur 10.-14.juni 2013

SAKSFORELEGG

Oppsummering av stabstur til Mallorca 10. – 14. juni 2013

Deltagere: Ræge 2, Sola 6, Sørnes 7, Tananger 4, Kirkevergen 3 = 22 + foreleser

Sted: Banyarbufar, landsby i fjellsiden med 2 hoteller, 7 spisesteder, 500 innbyggere ca 30 km nord-vest for Palma.

Hotell Mar i Vent, familiedrevet hotell, ikke typisk for seminar, men fungerte ypperlig med tanke på omgivelser, bespisning, fellesrom, grupperom og personlig service. Flippover og prosjektor ble lånt på rådhuset!

Tidlig utreise mandag og sen ankomst fredag gjorde mulig for stabsvise samlinger.

Lufthansa var et greit valg.

2 intense kursdag med Helge Standal; tidligere ansatt i Stavanger bispedømme, menighetsgründer, byprest i Sandnes og nå sokneprest i Sykkylven på Møre.

En dag turist med buss og tog til Palma via Port de Soler. Stor shoppingaktivitet den dagen.

Guiding og bespisning i Frankfurt på veg heim.

Alle hadde fått tildelt personlige oppgaver/utfordringer utenfor egen komfortsone til turen; morgensamling, fotografering, samle informasjon om Mallorca og de stedene vi skulle besøke, presentasjon av deltagerne, førstehjelp, solkremansvarlig, kveldssamling, trim, språkundervisning...

Et betydelig kompendium var tilrettelagt av Helge i god tid før avreise. Det ble oppfordret stabene å bruke tid på forhånd til å gå igjennom de åtte kjennetegn som brukes i Naturlig Menighetsutvikling;

1. Utrustende lederskap
2. Nådegavebasert tjeneste
3. Engasjert trosliv
4. Hensiktsmessige strukturer
5. Inspirerende gudstjenester
6. Livsnære grupper
7. Behovsorientert evangelisering
8. Varme relasjoner.

Praktisk var det lagt opp til innledning i plenum og videre arbeid i grupper.

Det ble anbefalt på forhånd å konsentrere seg om 3 – 4 av emnene.

Tilbakemeldingene er udelt positive; "utfordrende og inspirerende, dette gikk rett inn i vår hverdag, masse nyttig å ta med videre. Rikelig med tid og konsentrasjon av ting vi ikke greier hjemme." Ny motivasjon og inspirasjon til innsats og arbeid i menighetene ble tydelig innfridd. Stabene ble utfordret til "å ta med hjem" to praktiske oppgaver fra de åtte kjennetegnene. En enkel evaluering i etterkant viser at deltagerne vil fortsette i den gode stilen; "det er konstant varm vind i seilene" Konkrete mål ble satt og de skal gjennomføres!

Helge Standal med god erfaring og kunnskap var relevant og praktisk rettet, foruten meget inspirerende og motiverende. Han la vekt på en økt og større bevissthet på å være kirkelig medarbeider.

Arrangementskomiteen har vært Siri, Sindre, Trygve og Tore.
Turen finansieres over årets budsjett, oppsparte fondsmidler og egenandel.

Forslag til
VEDTAK:

Fellesrådet tar fremlagt rapport til orientering.

FR-sak 34/2013 Eventuelt

Vel møtt!

Sola, 21.08.2013

Christian Lie (sign.)
Leder Sola kirkelige fellesråd

Trygve Torgersen (sign.)
Kirkeverge

Neste ordinære møte i Sola kirkelige fellesråd: iht.FR-sak 59/2012:

Onsdag 06.november kl. 19.00

*Ekstra møte i Sola kirkelige fellesråd med Stavanger biskop ifm. bispevisitas tirsdag 12.november kl. 17.00
– 19.00*

Møtebok

Blad 1

Kommune Sola kommune	Styre, råd, utvalg mv. Sola kirkelige fellesråd	Møtested Sola menighetssenter 3.juni 2013
-------------------------	--	--

		Møtedato 3.juni 2013	Fra kl. 19.00	Til kl. 21.55
--	--	-------------------------	------------------	------------------

Til stede på møtet:

Medlemmer (Angi evt. hvem som er fraværende)	Christian Lie	Repr. Sola MR	(leder)
	Marianne Hovland	Repr. Sola MR	
	Ole Bernhard Eriksen	Repr. Ræge MR	(nestleder)
	Bjørn Magne Espeset	Repr. Sørnes MR	
	Edvard Aarsland	Repr. Sørnes MR	(forfall)
	Håkon Inge Sivertsen	Repr. Tananger MR	(permisjon)
	Elisabeth Sivertsen Urdahl	Repr. Tananger MR	(permisjon)
	Sindre Eskedal	Repr. Stavanger biskop	(forfall)
	Janne Stangeland	Rege Repr. Sola kommune	(forfall)
	Trygve Torgersen	Kirkeverge / sekretær for fellesrådet	
Vara- medlemmer	Berit Espeset	Vararepr. Stavanger biskop	
	Nelly Hveding	Vararepr. Tananger MR	
	Sigve Martin Mæland	Vararepr. Tananger MR	
	Henning Kristensen	Vararepr. Ræge MR	(fast møtende vararepr.)
	Kristin Byberg	Vararepr. Sørnes MR	
Andre	Tore J. Aas	Ass.kirkeverge	

Behandlede saker

Sak 14/13 – 25/13

Underskrifter

Vi bekrefter med våre underskrifter at møtebokens blader, som vi har signert, er ført i samsvar med det som ble bestemt på møtet.

Utskrifter

Signatur:

Utskrift sendes til Rogaland Revisjon IKS

Sign:

|

Møtebok

Blad 2

Kommune Sola kommune	Styre, råd, utvalg mv. Sola kirkelige fellesråd	Møtested Sola menighetssenter 3.juni 2013
-------------------------	--	--

SAKLISTE:

14/2013: Godkjenning av protokoll fra møte 13.03.2013

VEDTAK:

Protokoll fra fellesrådets møte 13.03.13 godkjennes.

15/2013: Godkjenning av innkalling og sakliste til møte 03.06.13

VEDTAK:

Innkalling og sakliste til møte 03.06.2013 godkjennes.

16/2013: Orienteringer, skriv og meldinger

a. KA-rundskriv (Kirkelig arbeidsgiver – og interesseorganisasjon):

02/13 Kirkemusikerens rolle ved valg av musikk ved kirkelige handlinger

03/13 Ansvarsforsikring og ulykkesforsikring 2013

- b. Kort orientering om personalsituasjonen i menighetene / fellesrådet
- c. Sokneprest Sindre Eskedal nytt, fast medlem i Sola kirkelige fellesråd. Jfr. skriv fra Stavanger biskop 29.11.2011 vedr oppnevning av geistlig representanter til kirkelige fellesråd – prest med fast sete i Sola menighetsråd.
- d. Endring i ansvarsforhold i kulturminneforvaltningen fra 1. mai 2013 - Ansvar for listeførte kirkers omgivelser til fylkeskommunene
- e. Godkjenning av trosopplæringsbudsjett 2013 for menighetene i Sola 15.05.2013 (jfr. FR-sak 12/2013)
- f. Status på lekkasjep problemer Sørnes kirke
- g. KA's avtale med Kopinor på vegne av kirkelige fellesråd prolongeres til 2014 (jfr. KA-rundskriv 06/12 (Se for øvrig: <http://www.ka.no/sak/article/7799>))
- h. Status på orgelsaken i Tananger kirke:
 - 1. Anket til Gulating lagmannsrett 19.03.2013
 - 2. Melding fra Lensmannen i Søndre Land om avholdt utleggsforretning 08.05.13 saksøkt Henrik Brinck Hansen Orgelbyggeri, Fluberg
- i. Status på bårhus / livssynsnøytralt seremonirom ved Sola kirkegård
- j. Orientering 02.04.2013 fra Ræge MR vedr. Plan om Byggetrinn 2 Ræge kirke
- k. Brev 25.04.13 fra Stavanger bispedømmeråd vedr. Tilsetting av Håkon Kessel i Tungenes prosti med Ræge sokn som særskilt arbeidsområde
- l. Dialogmøte mellom Sola kirkelige fellesråd og menighetsrådene onsdag 23.oktober 2013 – Sørnes kirke
- m. Undersøkelse om arbeidskraftskostnader i 2012 til SSB (17 sider) for Sola kirkelige fellesråd og Tananger menighet/MBH - frist 30.05.2013

Sign:

|

Møtebok

Blad 3

Kommune Sola kommune	Styre, råd, utvalg mv. Sola kirkelige fellesråd	Møtested Sola menighetssenter 3.juni 2013
-------------------------	--	--

- n. Avtale 08.05.2013 mellom Sola kirkelige fellesråd og Apply TB vedr Elektrotjenester og materiell mai 2013 – mai 2015 + 2 år
- o. Vedr. mangeårig avtale med Sola kommune om klipping av grøntarealer tilknyttet kirkene i Sola og Tananger MBH.
- p. Høring NOU 2013:1 - Det livssynsåpne samfunn (Stålsettutvalget). Høringsfrist 30.08.2013
- q. Vedr konkurranseutsetting av tjenester i Sola kommune – med tanke på kirkegårdsforvaltningen
- r. Stor IKT-satsing i den norske kirke - intranett for internkommunikasjon og samhandling. Samarbeid mellom Kirkerådet og KA. 13,3 mill.kr. avsatt i revidert statsbudsjett 2014

VEDTAK:

- a. *Framlagt informasjon, skriv og meldinger tas til orientering.*
- b. *Vedr. pkt. p: Fellesrådet ber kirkevergen utarbeide et høringsutkast til neste møte 28.08.2013.*

17/2013: Endelig godkjenning av revisorgodkjent årsregnskap 2012 for Sola kirkelige fellesråd

VEDTAK:

På grunnlag av utstedt revisorberetning godkjenner fellesrådet endelig årsregnskap for 2012.

18/2013: Økonomirapport januar – april 2013 for Sola kirkelige fellesråd

VEDTAK:

Framlagt forslag til økonomirapport januar-april 2013 for Sola kirkelige fellesråd tas til orientering.

19/2013: Forslag om endring mht egenandel for pårørende i Sola kommune ifm kremasjon

VEDTAK:

- a. *Sola kirkelige fellesråd foreslår overfor Sola kommune at ordningen med egenandel for kremasjon avvikles. Sola kommune / Sola kirkelige fellesråd dekker denne kostnaden.*
- b. *Endringen foreslås innført fom 01.01.2014.*

Sign:

|

Møtebok

Blad 4

Kommune Sola kommune	Styre, råd, utvalg mv. Sola kirkelige fellesråd	Møtested Sola menighetssenter 3.juni 2013
-------------------------	--	--

20/2013: Avklaring av ansvarlig redaktør - ansvaret for Sola menighetsblad

VEDTAK:

Sola kirkelige fellesråd legger "ansvarlig redaktør" for Sola menighetsblad til kirkevergestillingen.

21/2013: Forberedelser til bispevisitas november 2013 / våren 2014

VEDTAK:

- a. *Sola kirkelige fellesråd imøteser Stavanger biskops visitas i november med glede og forventning og ser fram til å drøfte viktige utfordringer og oppgaver for den norske kirke i Sola.*
- b. *Fellesrådet påbegynner i sitt neste møte prosessen med utarbeidelse av overordnet plandokument for fellesrådets samlede virksomhet.*

22/2013: Utkast til avtale mellom Tananger menighet / Tananger menighetsbarnehage (Tmbh) og Sola kirkelige fellesråd om barnehagelokalitetene

VEDTAK:

- a. *Sola kirkelige fellesråd fastsetter at Tmbh ved eier Tananger menighet står økonomisk ansvarlig for alt relevant vedlikehold (utvendig/innvendig) samt nødvendige og pålagte oppgraderinger av barnehagelokalitetene tilknyttet Tananger kirke.*
- b. *Tmbh betaler Sola kirkelige fellesråd kr 8 000/mnd som inndekning for bruk / fordel av nåværende fellesfunksjoner i Tananger kirke. Beløpet konsumprisindeksreguleres årlig.*
- c. *Fellesrådet ber kirkevergeadministrasjonen sammen med økonomiutvalget om å fastsette endelig avtale med Tmbh / Tananger MR.*
- d. *Ordningen etableres med virkning fra 01.01.2014.*

23/2013: Anskaffelse av Norsk salmebok 2013 til kirkene i Sola

VEDTAK:

- a. *Kirkevergen sender forespørsel til menighetsrådene der de bes om å vurdere hvor mange nye salmebøker det er behov for samt hvilken løsning de foretrekker for sine menigheter.*

Sign:	
-------	--

Møtebok

Blad 5

Kommune Sola kommune	Styre, råd, utvalg mv. Sola kirkelige fellesråd	Møtested Sola menighetssenter 3.juni 2013
-------------------------	--	--

- b. Fellesrådet tar sikte på å disponere midler fra sitt disposisjonsfond til anskaffelse av nye salmebøker.*
- c. Fellesrådet får saken tilbake til endelig behandling høsten 2013 for endelig fordeling av antall salmebøker og løsning i forhold til digital salmeløsning.*

24/2013: Universell utforming og HMS i kirkene i Sola

VEDTAK:

- a. Sola kirkelige fellesråd ser behovet for å ta nødvendige sikrings – og merkingstiltak på alvor og ønsker at dette arbeidet skal prioriteres i 2013 og 2014.*

25/2013: Budsjettprosess 2014

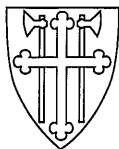
VEDTAK:

- a. Sola kirkelige fellesråd ber Sola kommune om at ordinær tilskuddsramme for 2013 framskrives for 2014 mht lønnsmerutgifter og prisstigning.*
- b. Følgende tiltak prioriteres i budsjettinnspillet til Sola kommunes Handlings- og økonomiplan 2014-2017:*
 - 1. Drift:*
 - Ny 100 % stilling som ungdomsarbeider / ungdomsdiakon for alle menighetene i Sola fra 2014*
 - Økt vedlikeholdsramme for kirkene i Sola fra kr. 200 000 til kr. 300 000 fra 2014*
 - Økning av vaktmester-ressurs fra 55 % til 100 % for kirkene i Sola*
 - 2. Investering:*
 - Midler til arkitektkonkurranse ny kirke Sola sentrum (2014)*
 - Midler til nye liturgiske møbler i Sørnes kirke (2015)*
 - Døpefont Ræge kirke (2015)*
- c. Fellesrådet gir administrasjonen sammen med økonomiutvalget fullmakt til å utforme endelig budsjettsskriv til kommunen.*

Neste møte i Sola kirkelige fellesråd: Onsdag 29.august kl. 19.00

Sign:

|

DEN NORSKE KIRKE

Stavanger biskop

Menighetsrådene i Tananger og Ræge
Sokneprestene i Tananger og Ræge
Sola kirkelige fellesråd
Prosten i Tungenes

Dato: 20.06.2013

Vår ref: 12/200-3 MSAN

Deres ref:

Melding om visitas i Tananger og Ræge sokn

Vi viser til kontakt vedrørende tidspunkt for visitas. Med dette vil vi stadfeste at det blir bispevisitas i Tananger og Ræge sokn 21. – 26. oktober 2014.

Formålet med bispevisitasen er å støtte, inspirere og rettlede menigheter og ansatte, og gjøre kirkens nærvær synlig i lokalsamfunnet. Sammen med menighetsråd og ansatte skal biskopen under visitasen gå inn i et felles arbeid for å prøve livet i menighetene på Guds ord og kirkens bekjennelse, og inspirere til frimodighet og fornyelse. Menighetenes arbeid skal også vurderes opp mot de planer som foreligger fra kirkelige organ.

Før visitasen sender sokneprester, menighetsråd og fellesråd en rapport til biskopen om virksomheten i soknet siden sist bispevisitas. Prosten avgjør hvem av sokneprestene som har ansvar for å samordne rapporten. Dette kommer vi nærmere tilbake til på et senere planleggingsmøte.

Program for visitasen blir fastsatt av biskopen etter forslag fra prosten og i samråd med soknets organ. Prosten vil, i samråd med avdelingsleder Morten Sandland, kalle inn til et første planleggingsmøte med prost, sokneprester, daglige ledere og kirkeverge senest tre kvart år før selve visitasen.

Vi ser fram til videre samarbeid i forbindelse med visitasen!

Med vennlig hilsen

Erling J. Pettersen
biskop

Morten Sandland
avdelingsleder menighetsutvikling
Direkte innvalg: 51846285

Høringsinstanser

Vår dato
28.05.2013
Saksbehandler
Mona Skarås

Vår ref
Saksnr.: 11/3772-55
Deres ref.

Arkivkode
140

KOMMUNEPLAN SOLA KOMMUNE 2015 - 2026 - VARSEL OM PLANOPPSTART OG HØRING AV PLANPROGRAM

Kommunal planlegging har til formål å legge til rette for en samordnet samfunnsutvikling og forvaltning av areal- og naturressurser i kommunen. Kommunen skal ha en samlet kommuneplan som omfatter samfunnsdel og arealdel. Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver i kommunen.

Med henvisning til plan- og bygningslovens § 4-1 varsles med dette oppstart av kommuneplan for perioden 2015 – 2026.

For alle kommuneplaner som kan ha vesentlige virkninger for miljø og samfunn, skal det som ledd i varsling av planoppstart utarbeides et planprogram som grunnlag for planarbeidet. Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet og planprosessen – herunder behovet for utredninger.

Kommuneplanutvalget har i møte 28.05.2013 vedtatt et forslag til planprogram for kommuneplanrulleringen og dette sendes ut til høring/offentlig ettersyn.

Høringsdokumenter er:

- Kommuneplanutvalgets behandling – jf. vedlegg I Samlet saksfremstilling
- Planprogram for kommuneplan 2015- 2026 Høringsutgave, jfr. vedlegg 2

Vi ber om uttalelse og innspill som kan gi et best mulig utgangspunkt for arbeidet med ny kommuneplan. Samtidig oppfordrer vi også til konkrete innspill til samfunns- og arealutviklingen i kommunen.

Planprogrammet med tilhørende saksbehandling finnes på kommunens nettsider:
www.sola.kommune.no.

Vi sender planprogrammet på omfattende høring. Foruten kunngjøringer i aviser, sendes det direkte til statlige instanser, fylkeskommune, nabokommuner og samarbeidspartnere per e-post. Det sendes også til kjente velforeninger, lag og organisasjoner i kommunen. Dette for å gi mulighet for en bredest mulig medvirkning fra befolkningen, og sikre barn og unges interesser i planleggingen.

Innspill og merknader sendes skriftlig pr post til Sola kommune, Pb 99, 4097 Sola, eller som e-post til adressen: epost@sola.kommune.no **Frist for uttalelse er 20.08.13.**

Spørsmål kan rettes til:

- Kommuneplanlegger Mona Skarås, tlf 51 65 34 05,
Epost: mona.skaraas@sola.kommune.no

Med hilsen
Rådmannen i Sola

Ingrid Nordbø
rådmann

Mona Skarås
kommuneplanlegger

**DET KONGELIGE
KULTURDEPARTEMENT**

Ifølge liste

Deres ref.

Vår ref.
13/155-

Dato
11.02.2013

Høring - NOU 2013: 1 Det livssynsåpne samfunn

Kulturdepartementet sender på høring NOU 2013: 1 Det livssynsåpne samfunn. Utredningen er avgitt til Kulturdepartementet av Tros- og livssynspolitisk utvalg. Utvalget ble oppnevnt ved kongelig resolusjon 25. juni 2010 og avleverte sin utredning 7. januar 2013.

Utvalget har foretatt en gjennomgang av statens tros- og livssynspolitik og er i mandatet bedt om å fremme forslag som kan bidra til å skape en mer helhetlig politikk på feltet. Utvalget har analysert, og foreslår tiltak på, en rekke områder. Dette gjelder bl.a. tilskudd til tros- og livssynssamfunn, lovgivning på tros- og livssynsfeltet, vigsel og gravferd, tros- og livssynsbetjening i offentlige institusjoner, barns rettigheter, dialog samt religiøse plagg og symboler. Utvalget har lagt til grunn åtte prinsipper for en helhetlig tros- og livssynspolitik. Disse danner fundamentet for de forslagene utvalget presenterer.

Utredningen kan hentes fra Kulturdepartementets nettsider:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/dok/nouer/2013/nou-2013-1.html?id=711212>

Fordi dette er en omfattende utredning, ber vi høringsinstansene om å være særlig nøye med å opplyse om:

- hvilke punkter/kapitler i utredningen som omtales i høringsuttalelsene
- hva som eventuelt er generelle merknader

- hvilke tiltak/områder som bør prioriteres i oppfølgingen av innstillingen

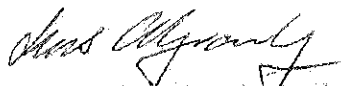
I tillegg til uttalelser til selve utredningen, vil vi gjerne motta innspill til kunnskapsbehov på tros- og livssynsfeltet.

Kulturdepartementet ber om å motta høringsuttalelser **innen 30. august 2013**.
Høringsuttalelser sendes elektronisk til departementets postmottak:
postmottak@kud.dep.no.

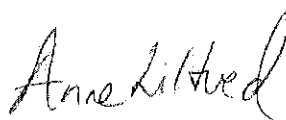
Vi ber om at høringsinstansene videreformidler høringsbrevet til aktuelle etater, medlemsorganisasjoner mv. som ikke er oppført på vedlagte liste.

Eventuelle spørsmål om høringen kan rettes til seniorrådgiver Anne Liltved, e-post ann@kud.dep.no, tlf.: 22 24 80 49, eller seniorrådgiver Hanne Myrvold, e-post hmm@kud.dep.no, tlf.: 22 24 80 20.

Med hilsen

Lars Audun Granly (e.f.)
ekspedisjonssjef

Anne Liltved
seniorrådgiver

Høring – NOU 2013: 1 Det livssynsåpne samfunn

Liste over høringsinstanser

Offentlige instanser

Departementene

Fylkesmennene

Fylkeskommunene

Kommunene

Sametinget

Arbeids- og velferdsdirektoratet

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

Helsedirektoratet

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

NORAD

Politidirektoratet

Riksantikvaren

Riksrevisjonen

Utdanningsdirektoratet

Utlendingsdirektoratet

Arbeidstilsynet

Datatilsynet

Mattilsynet

Statens helsetilsyn

Brønnøysundregistrene

Domstoladministrasjonen

Feltprosten

Foreldreutvalget for grunnskolen

Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene

Kulturrådet

Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring (NAFO)

Statens råd for likestilling av funksjonshemmede

Statens seniorråd

Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk

Fordelingsutvalget

Arkivverket v/Statsarkivet i Oslo

Opplysningsvesenets Fond

Barneombudet

Likestillings- og diskrimineringsombudet

Sivilombudsmannen

Tros- og livssynssamfunn

Den norske kirke - Kirkerådet

Bispemøtet

Agder og Telemark bispedømme

Bjergvin bispedømme

Borg bispedømme

Hamar bispedømme

Møre bispedømme

Nidaros bispedømme

Nord-Hålogaland bispedømme

Oslo bispedømme

Stavanger bispedømme

Sør-Hålogaland bispedømme

Tunsberg bispedømme

Kirkelige fellesråd

Tros- og livssynssamfunnene utenfor Den norske kirke som mottar statstilskudd

Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn

Islamsk Råd Norge

Norges Kristne Råd

Frivillige organisasjoner

Amnesty International

Antirasistisk senter

Areopagos

Bergen Diakonissehjem

Bibelselskapet/Verbum forlag

Blå Kors

Det Norske Misjonsselskap

Diakonova

Diakonissehuset Lovisenberg

Elevorganisasjonen

Flyktninghjelpen

Frivillighet Norge

Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon

Helsingforskomitéen

Human Rights Service

Indremisjonsforbundet

Innvandrernes landsorganisasjon

Internasjonal helse- og sosialgruppe

Kirkens Bymisjon, Oslo

Kirkens Fengselsarbeid
Kirkens Nødhjelp
Kristent interkulturelt arbeid (KIA)
Kristne Friskolers Forbund
Landsforeningen for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner
Landsrådet for norske barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU)
LIM – Likestilling, integrering og mangfold
Menighetssøsterhjemmet
Minotenk
MiRA ressurscenter for innvandrere og flyktningkvinner
Multikulturelt initiativ og ressursnettverk (MIR)
Muslimsk Studentsamfunn
NOAS – Norsk organisasjon for asylsøkere
Noregs Kristelige Folkehøgskolelag
Norges KFUK-KFUM
Norges Kristelige Student- og Skoleungdomslag
Norges Kristelige Studentforbund
Norges Røde Kors
Normisjon
Norsk Folkehjelp
Norsk forening for kirkegårdskultur
Norsk fag- og friskolers landsforbund
Norsk Luthersk Misjonssamband
Norsk studentorganisasjon
Norsk Søndagsskoleforbund
Norske Kirkeakademier (NKA)
Organisasjonen mot offentlig diskriminering (OMOD)
Pakistansk Studentsamfunn
Redd Barna
Selvhjelp for innvandrere og flyktninger (SEIF)
Sjømannskirken – Norsk kirke i utlandet
Åpen kirkegruppe

Arbeidslivsorganisasjoner

Advokatforeningen
Akademikerne
Arbeidsgiverforeningen Spekter
Befalets Fellesorganisasjon (BFO)
Delta
Den norske advokatforening
Den norske kirkes presteforening
Den norske legeforening
Det norske Diakonforbund
Fagforbundet teologene

Fagforbundet kirke- og gravferdsansatte
Fagforbundet, seksjon kirke, kultur og oppvekst
Fellesorganisasjonen
KA Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon
Kateketforeningen
Kirkeansatte
Kriminalomsorgens yrkesforbund
KS
Landsorganisasjonen i Norge (LO)
Norsk fengsels- og friomsorgsforbund
Norges Juristforbund
Norsk Pasientforbund
Norsk sykepleierforbund
Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)
Politiets fellesforbund
Straffedes organisasjon i Norge
Tillitsmannsordningen i Forsvaret – Vernepliktsrådet
Unio – Hovedorganisasjonen for universitets- og høyskoleutdannede
Virke Gravferd
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS)
Voksenopplæringsforbundet

Forsknings- og undervisningsinstitusjoner

Ansgar Teologiske høyskole
Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo
Det teologiske fakultet, Universitetet i Oslo
Det teologiske Menighetsfakultet
Diakonhjemmet høyskole
Forskningsstiftelsen FAFO
Gáldu - kompetansesenter for urfolks rettigheter
Haraldsplass Diakonale Høyskole
Institutt for samfunnsforskning (ISF)
KIFO, Stiftelsen Kirkeforskning
Kirkelig Utdanningssenter i Nord
Lovisenberg diakonale høyskole
Misjonshøgskolen
Nansenskolen
Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress
Norges forskningsråd
Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA)
Norsk senter for menneskerettigheter
Praktisk Teologisk Seminar
Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor

Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter
SSB

Statlige høyskoler

Høyskolen i Bergen
Høyskolen i Buskerud
Høyskolen i Finnmark
Høyskolen i Gjøvik
Høyskolen i Harstad
Høyskolen i Hedmark
Høyskolen i Lillehammer
Høyskolen i Narvik
Høyskolen i Nesna
Høyskolen i Nord-Trøndelag
Høyskolen i Oslo og Akershus
Høyskolen i Sogn og Fjordane
Høyskolen i Stord/Haugesund
Høyskolen i Sør-Trøndelag
Høyskolen i Telemark
Høyskolen i Vestfold
Høyskolen i Volda
Høyskolen i Østfold
Høyskolen i Ålesund
Samisk høyskole

Universiteter

Universitetet for miljø- og biovitenskap
Universitetet i Bergen
Universitetet i Oslo
Universitetet i Stavanger
Universitetet i Tromsø
Universitetet i Nordland
Universitetet i Agder
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Registrerte politiske partier

DEN NORSKE KIRKE

Sola kirkelige fellesråd

Sola kommune

Pb. 99

4097 SOLA

E-post: epost@sola.kommune.no

Deres ref.:

Vår ref.:

13/00017-004

Vår saksbeh.:

TT

Arkivkode:

003

Dato:

Sola, 06.08.2013

UTTALELSE VEDR KOMMUNEPLAN SOLA KOMMUNE 2015-2026 – HØRING AV PLANPROGRAM

Sola kirkelige fellesråd viser til tilsendt brev av 28.05.2013 vedr Kommuneplan Sola kommune 2015 – 2026 og høring av planprogram.

Den norske kirke er representert i Sola i de 4 menighetene Ræge, Sola, Sørnes og Tananger, og representerer et aktivt og målrettet arbeid for alle aldergrupper, med stort fokus på gode tilbud for barn og ungdommer.

1. Ny kirke i Sola sentrum

I tråd med Planprogram pkt. 8.3 Arealutvikling pkt. *Offentlig/allmennyttig* (s.33) er Sola kirkelige fellesråd svært opptatt av at ny kirke i Sola sentrum realiseres i kommende kommuneplanperiode. Den norske kirke i Sola / Sola menighet har ventet i mange år på nytt kirkebygg. Ved gjenoppbyggingen av Sola kirke i 1950-årene, ble det allerede i planleggingsfasen gitt uttrykk for at når veksten i kommunen ble stor nok, måtte en se seg om etter høvelig kirketomt i sentrum. Kirken bør ligge der folket ferdes, og tomteforslaget i forslag til sentrumsplan for Sola sentrum legger godt til rette for plassering av nytt, tidsmessig kirkebygg. Dette vil på en god måte imøtekomme det økte behovet for kirkelige tilbud og tjenester som vil komme i forhold til den planlagte betydelige befolkningsmessige fortettingen i Sola sentrum samt overfor den store bebyggelsen på Skadberg.

2. Behov for minnelund og gravfelt for livssynsminoriteter på kirkegårdene i Sola

a. Minnelund for kistegraver og urnegraver

Ønsket om graver på såkalt "navnet minnelund" og/eller "anonym minnelund" er blitt mer og mer etterspurt de siste 10 årene i Norge. Både kirkevergekontoret og kommunens ledelse får en del direkte henvendelser med spørsmål om det finnes minnelund, og om det er planer om å etablere dette på kirkegårdene i Sola kommune. Folk ønsker i noe større grad å bli gravlagt i en minnelund slik at neste generasjon skal slippe å tenke på at graven må stelles og vedlikeholdes. Det er en økende oppfatning av at grav i en minnelund er et verdig og godt alternativ til tradisjonell gravlegging.

DEN NORSKE KIRKE

Sola kirkelige fellesråd

Sola kirkelige fellesråd mener at det snarest bør anlegges minnelund på Sola kirkegård, og at det så fort som mulig også tilrettelegges for det på Ræge og Tananger kirkegårder.

b. Gravfelt for andre religioner og livssynssamfunn

Lov om gravplasser, kremasjon og gravferd understreker i §1 *Grunnleggende bestemmelser* at gravlegging skal skje med respekt for avdødes religion og livssyn. Det er derfor viktig at Sola kommune legger til rette for kommende års gravbehov, i lys av et mer variert kulturelt og multireligiøst lokalsamfunn.

3. Framtidige gravplassarealer i kommunen – krav til gravplasser

I hver kommune skal det være en eller flere gravplasser av en slik størrelse at det til enhver tid er ledige graver for minst 3 % av kommunens befolkning, ihht. gravferdslovens §2 *Krav til gravplasser*.

Sola kommune har et ansvar for å legge til rette for framtidige gravarealer. Med dagens folketall (ca. 25 000) er det et krav om 750 ledige graver. Tilgjengelig ubrukt gravareal har pr. 2013 god margin, men med tanke på en sterkt voksende befolkning at disse forholdene tas med i forhold til arealplanleggingen tilknyttet eksisterende gravplassområder både fram til 2026 og flere tiår videre .

4. Behov for tilrettelegging for kirkelige tilbud overfor utbyggingsområdene på Jåsund

Tananger menighet og Sola kirkelige fellesråd er kjent med den store boligutbyggingen som er påbegynt i Jåsund-området, og som skal pågå i flere tiår. Tananger kirke fra 2002 vil kunne yte kirkelige tjenester for en voksende befolkning i denne delen av kommunen i mange år framover. Men med tanke på at Jåsund-utbyggingen skal kunne romme minst 3 000 boliger og om lag 10 000 nye innbyggere fram mot 2040 er det imidlertid viktig å legge til rette for tilgjengelige lokaliteter for den norske kirke også i dette området, med spesielt fokus på tilbud blant barn og ungdommer.

Vennlig hilsen
for Sola kirkelige fellesråd

Christian Lie (sign.)
Leder

Trygve Torgersen
Kirkeverge

Det livssynsåpne samfunn. En helhetlig tros- og livssynspolitikk (NOU 2013:1)

Uttalelse fra KA Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon

Vedtatt av KAs styre 6. mai 2013

KA Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon viser til Kulturdepartementets høringsbrev av 11. februar 2013 der vi inviteres til å komme med synspunkter på utredningen NOU 2013: 1 Det livssynsåpne samfunn. KA er en medlemsorganisasjon med om lag 550 medlemmer. Alle kirkelige fellesråd i Den norske kirke er medlem i KA. KA har valgt å uttale seg primært om forslag i utredningen som direkte berører Den norske kirke.

Sammendrag - hovedsynspunkter

- KA er positiv til ønsket om en mer helhetlig tros og livssynspolitikk basert bl.a. på de menneskerettslige prinsippene om religionsfrihet og ikke-diskriminering.
- Utvalgets 8 prinsipper for en helhetlig tros- og livssynspolitikk peker på grunnleggende verdier og hensyn som KA i hovedsak slutter seg til.
- Det er positivt at uttrykket *livssynsnøytralt* er forlatt som et ideal for en offentlig politikk til fordel for utvalgets vektlegging på "et livssynsåpent samfunn". KA er glad for at utvalget gjennom bruken av dette uttrykket i stor grad anerkjenner tro og livssyn som en integrert og selvsagt del av folks liv. Utvalget har likevel på noen områder en mer avgrenset tilnærming som bl.a. begrenser forståelsen av tro og livssyn i forhold til kultur, kulturarv og tradisjoner.
- KA er glad for at utvalget understreker at staten skal føre en aktivt støttende tros- og livssynspolitikk. KA opplever likevel at utvalget i noen spørsmål vektlegger hensynet til likebehandling saker på en måte som unødig innskrenker noen av dagens ordninger for Den norske kirke. KA vil understreke at ønsket om likebehandling av ulike tro og livssyn i større grad bør tilrettelegges for økt tros- og livssynsnærvær for alle tros- og livssynssamfunn på ulike samfunnsområder - framfor innskrenkning av eksisterende ordninger med tilknytning til Den norske kirke.
- Prinsippet om likeverdig behandling av alle trossamfunn må ikke være til hinder for at det offentlige kan ha særskilte ordninger/tiltak overfor kirkebygg med kulturminneverdier.
- Dagens ordninger med institusjons- og forsvarsprestetjenesten bør etter KAs oppfatning kunne utvides til også å omfatte tilbud for de som har tilknytning til en annen tro og livssyn, framfor tiltak som innskrenker eksisterende ordninger i regi av Den norske kirke.
- KA ønsker en videreføring av ordningen med vigsel i regi av tros- og livssynssamfunn.
- KA ønsker at Den norske kirke fortsatt kan ivareta det offentlige gravferdsansvaret for alle. KA er kritisk til at utvalget i liten grad drøfter mulighetene for at trosforankret virksomhet kan ha kvaliteter og bidra til dialog og livssynsåpenhet i et flerreligiøst samfunn.

Innledning

KA er grunnleggende positiv til utredningens ønske om en helhetlig vurdering av tros- og livssynspolitikken i Norge. Grunnlovsendringene i 2012 om Den norske kirke aktualiserer behovet for en bred gjennomgang av juridiske, økonomiske og andre rammebetingelser for tros- og livssynsutøvelse. De fleste av KAs medlemmer er en del av Den norske kirke, og det påhviler representanter for en majoritetskirke og en majoritetstro et særlig ansvar å bidra til kritisk blikk på etablerte ordninger og praksis på tros- og livssynsfeltet. KA vil derfor klart anerkjenne de grunnleggende premissene om tros- og livssynsfrihet og de menneskerettslige forpliktelsene i forhold til religionsfrihet og ikke-diskriminering. KA har også støttet den nedbygging av statskirkeordningen som grunnlovsendringene er uttrykk for. Den norske kirke vil på flere områder måtte omstille seg og i større grad forholde seg til rammebetingelsene som er felles for alle tros- og livssynssamfunn. De åtte prinsippene for en helhetlig tros- og livssynspolitikk peker derfor på grunnleggende verdier og hensyn som vi i hovedsak gir vår tilslutning til. Vi vil senere i høringssvaret likevel peke på noen verdier og hensyn som kan nyansere anvendelsen av prinsippene som grunnlag for en framtidig tros- og livssynspolitikk.

Livssynsåpent samfunn

KA er glad for at det i mandatet for utredningen vektlegges forutsetningen om at staten kan føre en aktivt støttende tros- og livssynspolitikk. Det er etter vår mening positivt at uttrykket *livssynsnøytralt* er forlatt som et ideal for en offentlig politikk i forhold til spørsmål som angår tro og livssyn. Dette begrepet har bl.a. bidratt til å problematisere religionens plass utenfor den mer private sfære. Utredningens vektlegging av begrepet "*et livssynsåpent samfunn*" nærmer seg tro og livssyn på en mer åpen og anerkjennende måte. Den offentlige samtalen om tro og livssyn i Norge har til tider vært preget av forlegenhet, skepsis og usikkerhet. Utredningens drøfting av tro og livssyn er mer preget av åpenhet og aksept for tro og livssyn som en integrert og selvsagt del av folks liv. Dette vil etter KAs oppfatning bety at en oppgir idealet om "den sekulære sone" som den beste arena for å håndtere spørsmål som berører tro og livssyn. Her er begrepet "*et livssynsåpent samfunn*" et viktig bidrag som grunnlag for å leve sammen med ulik tro og livssyn.

Aktivt støttende tros- og livssynspolitikk

KA er glad for at det i mandatet for utredningen vektlegges forutsetningen om at staten kan føre en aktivt støttende tros- og livssynspolitikk. I utredningen understrekes det i prinsipp 4 at det skal aktivt legges til rette for alle borgernes tros- og livssynspraksis. KA oppfatter imidlertid at noen av forlagene i utredningen slik at vektleggingen på likebehandling får som konsekvens at praksis og tradisjoner med tilknytning til Den norske kirke ønskes begrenses eller redusert. KA vil derfor understreke at ønsket om likebehandling av ulik tro og livssyn i større grad bør tilrettelegges for økt tros- og livssynsnærvær på ulike samfunnsområder framfor innskrenkning av eksisterende ordninger med tilknytning til Den norske kirke.

KA mener at utredningen til tider er preget av en avgrensende tilnærming og forståelse av tro og religion. Det kan synes som om utredningen i hovedsak vurderer tro og livssyn som uttrykk for meninger, oppfatninger og holdninger til de "største" spørsmål i livet og til sentrale etiske spørsmål (s. 85). Det kan også virke som om tro og religion først og fremst forsås ut fra den virksomhet og aktivitet som skjer i regi av

tros- og livssynssamfunn. Begge disse premissene fungerer avgrensende i forhold til en forståelse av religion som slik det bl.a. kommer til uttrykk i tradisjoner, høytids- og årstidsmarkeringer, kunst, bygninger, opplevelser, identiteter og ritualer. En av konsekvensene av en slik avgrenset forståelse av religion er at utredningens drøftinger først og fremst omhandler statlig politikk overfor tros- og livssynssamfunn, dvs institusjonalisert tros- og livssynspraksis. Tro og livssyn omfatter imidlertid flere områder/fenomener som ikke fanges opp i utvalgets drøftinger.

Utvalgets historieskriving

KA finner grunn til å stille kritiske spørsmål ved deler av utredningens beskrivelse av Den norske kirkes historiske rolle. Vi viser her til vedtak i årets Kirkemøte for Den norske kirke der de i sak 11/2013 bl.a. uttalte: *"Utvalget synes å beskrive Den norske kirkes rolle i samfunnet de siste århundrene som en beretning om kirkens tap av kontroll over viktige samfunnsområder. Utvalget legger stor vekt på å beskrive kirkens overgang fra en maktbase i embetsmannsstaten til en av flere aktører på livssynsmarkedet i den sekulariserte staten. Komiteen erkjenner at historien om Den norske kirkes og kirkenes rolle i det norske samfunnet kan skrives på mange måter. Komiteen mener kirkenes rolle i moderniseringen og demokratiseringen av samfunnet, samt utviklingen av velferdsstaten også er perspektiver som hører hjemme i denne historien. Det gjør også kirkenes århundrer lange diakonale tjeneste og vesentlige bidrag til utvikling av den institusjonaliserte helse- og omsorgstjenesten og skolevesenet."*

KA vil her viser til det såkalte Enger-utvalget (NOU 2013: 4 *Kulturutredningen 2014*) som gir en annen beskrivelse om Den norske kirkes historiske rolle. Her beskrives Den norske kirke som en viktig kulturinstitusjon i kraft av sin rolle som forvalter av landets religiøse kunnskapstradisjoner og rituelle liv, som møteplass i samfunnet og pådriver for folkeopplysningsarbeid. Kirken beskrives som en institusjon som har vært med å bygge den kulturelle grunnmuren i Norge og mobilisert folk til aktiv samfunnsdeltakelse.

Likebehandling av tros- og livssynssamfunn

Utredningen legger opp til at likebehandling som et sentralt prinsipp i spørsmål som handler om tro og livssyn. Kultur- og tradisjonsbegrunnelser bør som følge av dette tillegges mindre betydning. Utredningen sier bl.a.: «... ved konflikt mellom likebehandlingsprinsippet og argumenter basert på historiske forhold, bør det for en framtidig politikk og for framtidige ordninger være slik at likebehandlingsprinsippet prinsipielt er overordnet argumenter basert på historiske forhold» (s. 114). KA er enige i at likebehandlingsprinsippet bør være førende i vurderinger av juridiske og økonomiske ordninger som i stor grad gir rammer for alle tros- og livssynssamfunn. Likebehandlingsprinsippet bør imidlertid ikke være til hinder for at det offentlige aktivt støtter bestemte kulturelle uttrykk eller bestemte samfunnsfunksjoner som har tros- eller livssynsmessig forankring. En aktivt støttende tros- og livssynspolitik bør også kunne innebære at det offentlige har en aktiv politikk for bestemte hensyn eller verdier som ikke nødvendigvis slår ut på samme måte i alle tros- og livssynssamfunn. Det bør åpne opp for at staten kan forskjellsbehandle både til fordel for minoritet og majoritet der hvor det foreligger saklige grunner for det. KA etterlyser at utredningen på en mer utdypende måte drøfter saklige hensyn som kan gi ulik behandling. Vil vektleggingen på prinsippet om likebehandling være til hinder for

aktivt å støtte noen av de tradisjoner, kulturuttrykk og samfunnsfunksjoner som kristendommen og/eller Den norske kirke representerer? Vi ønsker bl.a. en nærmere drøfting av de reelle dilemmaene mellom mer universelle prinsipper om trosfrihet og likebehandling – og behovet for en praktisk politikk på tros- og livssynsfeltet som er mer kontekstuell, historisk og som kan være knyttet til offentlige målsettinger på andre politikkområder (kulturpolitikk, distriktpolitikk, integreringspolitikk osv). Likebehandling og avviklingen av statskirkeordningen må ikke nødvendigvis bety at staten ikke kan aktivt anerkjenne og støtte noen trossamfunns spesielle funksjoner, f.eks. Den norske kirkes ordning med å opprettholde en landsdekkende kirkelig infrastruktur i alle landets kommuner. KA vil også understreke at en må søke å unngå en nødvendig motsetning mellom aktive tiltak tilrettelegging for et tros- og livssynsmessig mangfold og tiltak som søker å videreføre tradisjoner.

Kirkebygg

Kirkebygg er ett område der prinsippet om likebehandling må nyanseres med flere hensyn. Det er ikke tilstrekkelig å betrakte kirkebyggene som lokaler for Den norske kirkes aktivitet. Blant kirkebyggene finner vi mange av de eldste stående bygg i landet. Disse er gjennom århundrene reist av stedets folk, alltid bygget med omtanke og stolthet, og de fleste steder var kirken det eneste offentlige bygget. Følgelig fikk den en sentral plassering og ble utstyrt med det beste man kunne fremskaffe av arkitektur, håndverk og kunst.

Kirkebyggene har de fleste steder stor betydning for stedets identitet og innbyggernes stedstilhørighet, uavhengig av deres forhold til det som foregår inne i bygget. Kirkene står i en særstilling blant eldre norske kulturminner, da vi knapt har hatt adelskap og lenge heller ikke noe kongehus som sto som byggherrer for praktbygg og stedsskapende arkitektur. Også i nasjonsbyggingsperioden på 1800 og 1900 tallet var kirkebyggene sentrale arkitekturmonumenter. I Kulturutredningen 2014 (NOU 214: 4) sies det derfor bl.a. "Kirkebyggene er sentrale kulturarvbærende arenaer som utvalget regner som en del den kulturelle grunnmuren". Kirkebyggene finnes i alle kommuner, og i mange av kommuner er kirken det eldste bygget. Kirkebyggene inneholder store mengder kirkeinventar og kirkekunst av nasjonal kulturminneverdi.

Den norske kirke har i overkant av 1 600 kirkebygg. Av disse er i underkant av 1 000 kirker enten fredet eller gitt status som verneverdig. Vernestatusen gitt av Riksantikvaren er en offentlig markering av kirkens kulturminneverdier. Kirkebyggene har derfor i tillegg til sin funksjon som lokaler for Den norske kirkes virksomhet en funksjon som identitetsbygg og kulturminner for hele det norske folk. Kirkebyggenes særpreg, alder og kulturminneverdier bidrar til at det er kostnadskrevenende å sikre og vedlikeholde disse byggene på en faglig forsvarlig måte.

KA vil på denne bakgrunn peke på nødvendigheten av at staten tar et særlig ansvar for at kirkebyggene sikres og vedlikeholdes. Kirkebyggenes betydning tilsier at dette særlige statlige ansvar for deres kulturminneverdier ikke alene må vurderes som et bidrag til trossamfunnet Den norske kirke, men må være en del av en bredere forstått kulturpolitikk. KA er glad for at utvalget mener at offentlige støtteordninger til vernede og fredede kirkebygg bør videreføres. Prinsippet om likeverdig behandling av alle trossamfunn må ikke være til hinder for at det offentlige kan ha særskilte ordninger

for kirkebygg. KA vil understreke at bygninger tilhørende andre trossamfunn også kan være omfattet av særlige ordninger for bygg med kulturminneverdier.

Tros- og livssynstjeneste i offentlige institusjoner

KA er glad for at utvalgets flertall vektlegger at tro og livssyn er så viktige deler av menneskers liv at det fortsatt bør være en del av virksomheten ved offentlige institusjoner. Prestetjenesten i fengsler og i helseinstitusjoner har vært viktige bidragsytere for å sikre et helhetlig tilbud. KA forstår de prinsipielle motforestillingene til gjeldende ordninger med institusjonsprestetjeneste, da disse har gitt Den norske kirke en dominerende rolle på feltet. Det er etter KAs oppfatning likevel avgjørende at en gjennomgang av tro og livssynstjeneste i offentlige institusjoner ikke bidrar til å svekke etablerte ordninger som i dag gjelder for prestatjeneste ved disse institusjonene.

KA beklager at utvalget foreslår en gradvis avvikling av dagens ordninger med fengsels- og institusjonsprester med likebehandling som begrunnelse. En fast tilstedeværelse av en institusjonsprest er et viktig bidrag for å sikre at tro og livssyn inkluderes som et nødvendig perspektiv i et tilrettelagt offentlig tilbud. Erfaringene med institusjonsprestetjenesten bør etter KAs oppfatning medføre en utvidelse av tilbudet for de som har tilknytning til en annen tro og livssyn, framfor tiltak som innskrenker eksisterende ordninger. Dette kan f.eks. skje ved formell tilknytning mellom institusjon og andre tros- og livssynssamfunn. Vi vises her bl.a. til flertallets forslag når det gjelder tilrettelegging for en bredere tros- og livssynsmessig betjening i Forsvaret.

KA finner grunn til å anerkjenne det arbeid som mange institusjonsprester har gjort for å ivareta de religiøse og livssynsmessige behov for langt flere enn de som tilhører Den norske kirke. Mange av institusjonsprestene har vært viktige bidragsytere for aktivt tilrettelegging av ulike religiøse og livssynsmessige tilbud ved institusjoner. Vi erkjenner at det ikke vil være en varig ordning at Den norske kirkes representant har ansvar for å tilrettelegge for alles behov for religiøs og livssynsmessig betjening, men institusjonsprestetjenesten viser at en dominerende rolle ved ett trossamfunn kan forvaltes på en måte som er tilretteleggende for et tros- og livssynsmessig mangfold. En slik praksis har bl.a. vært tillitsbyggende mellom ulike tro og livssyn.

Forsvaret

Forsvaret har en særlig tilknytning til Den norske kirke bl.a. gjennom feltprestetjenesten, forsvarskapeller, feltgudstjenester og andre kirkelige ritualer. Samtidig har Forsvaret lagt til rette for religionsutøvelse for annen tro/livssyn, og utredningen på dette området har vært aktiv og imøtekomende. Det er likevel kun representanter fra Den norske kirke som er tilsatt av Forsvaret for å imøtekomme religiøse behov. Utredningen mener denne forskjellsbehandlingen er problematisk, og det anbefales at personell som ivaretar tros- og livssynsmessige behov har en bredere tros og livssynsmessig sammensetning. KA støtter flertallets forslag om at det fortsatt bør være tilsatte tros- og livssynspersonell i Forsvaret, men det bør tilsettes representanter fra annen tro/livssyn i tillegg til de kristne prester/pastorer.

Vigselsmyndighet

I ekteskapsloven gis Den norske kirke og registrerte trossamfunn på visse vilkår anledning til å foreta vigsel, dvs de har en vigselsmyndighet med klare offentligrettslige funksjoner. Utredningen peker på at ritualer for ekteskapsinngåelse vil kunne være viktige deler av manges tros- og livssynspraksis. Utredningen omtaler vigsel både som en offentligrettslig handling med sivilrettslig konsekvenser, samtidig som det beskrives som en sentral livsfaseovergang som det knytter seg mange tradisjoner og ritualer til. Utvalget sier i denne sammenheng følgende (s 201): "Utvalget vil imidlertid slå fast at disse ritualene ikke er avhengig av hvorvidt den offentligrettslige funksjonen er delegert til tros- og livssynssamfunnene. Dette er to adskilte sider av ekteskapsinngåelsen. Tema for drøftingen her er kun den offentligrettslige handlingen." Denne avgrensingen bidrar etter vår mening til å svekke utredningen, da den ikke på en bred måte vurderer både de offentligrettslige og den rituelle betydningen av dagens ordning med vigsel i regi av tros- og livssynssamfunn. Utredningens flertall går inn for å avvikle dagens ordning med vigselsmyndighet i tros- og livssynssamfunn, og dette foreslås uten at de rituelle, religiøse og tradisjonsmessige sidene av et slikt forslag drøftes utdypende.

Disse spørsmålene ble drøftet i ekteskapslovsutvalgets innstilling i 1986 hvor det bl.a. står: *"Det må legges til grunn at det i dag – som i 1918 – er et utbredt ønske blant folk flest om å få beholde adgangen til kirkelig vigsel, og ikke bli påført den dobbelte handling som tvungen borgerlig vigsel vil innebære for dem som vil ha en kirkelig høytidelighet i tillegg til den lovbestemte fremgangsmåte. (NOU 1986: 2: 60)"*

KA legger vekt på at kirkelig vigsel har lange tradisjoner i vårt land, og vi mener det skal sterke argumenter for å avvikle en slik etablert ordning. Vi finner ikke at argumentene hos utvalgets flertall er tungtveiende nok for å avvikle ordningen med vigsel i regi av tros- og livssynssamfunn.

Det er etter vårt syn påfallende at selv om utvalgets flertall legger avgjørende vekt vigselsens offentligrettslige betydning, så understrekes det at en ny sivil ekteskapsinngåelse skal kunne skje på en rituell måte. Utvalget sier følgende i tilknytning til behovet for en utredning om rammene for en obligatorisk sivil ekteskapsinngåelse følgende (s. 206): *"Sentrale premisser for en slik gjennomgang vil være behovet for økt fleksibilitet, god tilgjengelighet både med hensyn til geografisk nærhet og generell kapasitet, og behovet for en tilrettelegging som gir mulighet for høytid og festpregede rammer. Ved å stille krav om sivil ekteskapsinngåelse for alle som ønsker å inngå ekteskap, er det sentralt at dette blir en ordning som også kan framstå som fullverdig i seg selv, med mulighet for feiring og verdige rammer."* Ut fra utvalgets premisser om at vigsel primært har en offentligrettslig betydning, så kan ekteskapsinngåelsen skje på en enkel måte gjennom utfylling av de nødvendige skjema mv. Utvalget legger imidlertid opp til at offentlig vigsel skal bli "fullverdig" ved høytid og festpregede rammer. KA mener at dette forslaget kan forstås som om utvalget ønsker at en sivil ekteskapsinngåelse skal erstatte den rituelle ramme som i dag skjer i tros- og livssynssamfunnene, og at tilbudet ikke blir likeverdig før det gis en mer rituell ramme. Indirekte ligger det her en anerkjennelse av ritualenes betydning som i liten grad drøftes, og det kan synes som om utvalget ønsker at det offentlige skal tilby ritualer som langt på vei kan erstatte de som tilbys av tros- og livssynssamfunn. Dette reiser tros- og livssynspolitiske

spørsmål som utredningen i liten grad diskuterer. KA mener dette forslaget bryter med utvalgets premisser om aktiv tilrettelegging for tros- og livssynspraksis. Ekteskapsinngåelsens offentligrettslige betydning og statens kontrollbehov kan styrkes bl.a. ved utvikling av ordningen med prøving av ekteskap.

Gravferdsforvaltning

Utredningen foreslår i kap. 18 at ansvaret for den offentlige gravferdsforvaltningen skal overføres fra Den norske kirke til kommunene. Det offentlige gravferdstilbudet blir i gjeldende gravferdslov lagt til kirkelig fellesråd i Den norske kirke. Stortinget vedtok i 2011 endringer i loven for å imøtekomme et større mangfold i gravferdsskikker mv. Forliket i 2008 og endringene i gravferdsloven i 2011 bekreftet imidlertid at det offentlige gravferdsansvaret fortsatt skal ligge hos kirkelig fellesråd.

Begravelsesbyråer og tros- og livssynssamfunn bistår de pårørende med seremonier og andre tjenester i forbindelse med dødsfall. I tillegg har vi et offentlig gravferdstilbud i regi av de kirkelige fellesrådene som sikrer gravlegging, kremasjon og drift av offentlige gravplasser. Utredningen bekrefter at Den norske kirke har utført sitt gravferdsansvar på en god måte, også overfor de med annen tro eller livssyn. I utredningen framkommer ingen kritikk av at kirken misbruker sin gravferdsmyndighet overfor de som har annen tro eller livssyn. Utvalgets konklusjon er likevel at dagens ordning med kirkelig fellesråd som lokal gravferdsmyndighet ikke kan videreføres - av prinsipielle grunner. Ansvaret må overføres til kommunen for å sikre likebehandling av alle tros- og livssynssamfunn. Utvalget mener at innbyggerne må møte en kommunal instans ved spørsmål om gravlegging, det er den "nøytrale" kommune som er en forutsetning for et likeverdig tilbud overfor et livssynsmessig mangfold.

For KA er det uklart hvorfor utredningen legger til grunn en forutsetning om livssynsmessig forankring som et hinder i møte med livssynsmangfold. Vi beklager at utvalget i liten grad drøfter hvilket gravferdstilbud som innbyggerne skal tilbys. Utredningen er mer opptatt av hvilken instans som utfører arbeidet. Og vi reagerer negativt på at den kirkelige tilhørigheten ensidig taler mot dagens ordning. Hvorfor er ikke utredningen åpen for at tilfredsheten med dagens tilbud kan ha sammenheng med dagens forvaltningsordning?

Det første gravfeltet tilrettelagt for muslimer ble etablert i Oslo i 1973. Fra den gangen har det skjedd en gradvis utvikling der gravplasser over hele landet har blitt en arena for økende mangfold når det gjelder ritualer, ulike former for deltagelse av de pårørende, nye gravminner og nye markeringer. Nesten uten konflikter har gravplassene synliggjort en overgang fra enhetskultur til mangfoldskultur. Tilpassninger til mangfoldet har gått fra å være primært en storbyproblematikk til å bli normale utfordringer over hele landet. Med Den norske kirke ved roret er det utviklet seg et godt samarbeid mellom forvaltning og ulike tros- og livssynssamfunn.

Utredningen legger opp til at det er kollisjon mellom likebehandling av livssyn og samfunnsoppgaver lagt til Den norske kirke. Gjennom endringer i gravferdsloven i 2011 har Stortinget understreket at gravlegging skal skje med respekt for avdødes religion eller livssyn og at Den norske kirke kan ivareta et bredere samfunnsoppdrag for hele befolkningen. Lovendringene var i stor grad en bekreftelse av etablert praksis ved de større gravplassene. Få, om noen offentlige tjenesteområder

reguleres av en lovgivning hvor livssynsrelaterte hensyn gis så eksplisitt oppmerksomhet og utløser så klare rettigheter.

KA tror at det praktiske dialogarbeidet som foregår rundt gravlegging og tilrettelegging på gravplassene, viser vei til en framtidsrettet måte for å leve sammen i livssynsmangfold. Kirkelig gravferdsforvaltningen viser at når "tro møter tro" kan resultatet bli dialog og gjensidig respekt, ikke spenning og konflikt. Dette mener vi er livssynsåpenhet i praksis.

Utredningen reflekterer ikke over hvorfor den lokale kirkelige gravferdsforvaltning har taklet en såpass krevende tilpassningsprosess med gjennomgående knappe ressurser. Vi mener at dette bl.a. handler om en kultur og verdier i sektoren som har gjort at kirken har kommet i møte bredden av de menneskelige og praktiske behov døden fører med seg. Vi ser at gravferdsmyndighetens livssynsmessige tilhørighet har bidratt til forståelse for behov og ønsker hos mennesker med et annet livssynsmessig ståsted. Tilliten som er etablert er ikke basert på nøytralitet, men på en innsikt i at gravferden på ulik måte berører de mest eksistensielle sidene av livet hos oss alle. Selv om gravplassene ofte ligger ved en kirke, har de blitt et møtested for et økende religiøst og kulturelt mangfold. Brukerundersøkelser viser stor tilfredshet med det tilbudet som gis de pårørende i forbindelse med et dødsfall og tiden etterpå.

Den kompetanse og kultur som er opparbeidet i den lokale kirke på dette området er skjør og sårbare for drastiske omlegginger. Utredningen foreslår at ansvaret overføres til kommunene, uten at konsekvenser for personell og etablerte fagmiljø blir drøftet. En stor del av gravplassene ligger rett ved en kirke, og KA savner en bredere vurdering av de eiendomsmessige utfordringene ved en overgang til kommunal gravferdsdrift. Utredningen stenger også for samarbeidsløsninger mellom kirke og kommune.

Utredningens manglende interesse for gravferdstjenestens innhold vekker bekymring for at en ensidig livssynspolitisk agenda skal ødelegge den kompetanse som er opparbeidet på dette området lokalt. Utredningens manglende tillit til livssynsbasert virksomhet kan ramme en rekke livssynsbaserte tilbydere av offentlige velferdstjenester, og rommer premisser for en offentlig tros- og livssynspolitikk som i liten grad blir drøftet. Vi tror at den manglende tilliten til tros- og livssynsbasert virksomhet kan ramme utredningens bærende idé om et livssynsåpent samfunn.

Alternativer for framtiden

I utvalgets mandat ble det presisert at utredningen skulle legge til grunn det såkalte kirkeforliket på Stortinget i 2008. Dette forliket var bakgrunnen for bl.a. endringene i Grunnloven vedtatt i mai 2012, og bidratt til en ytterligere nedbygging av statskirkeordningen i Norge. I pkt 10.3 i utredningen har utvalget valgt å skrive et eget tillegg om en framtidig tros- og livssynspolitikk som går ut over forutsetningene i kirkeforliket. I dette kapittelet har utvalget følgende forslag:

- Endringer i Grunnloven slik at henvisningen til Den norske kirke og henvisningen til religiøse eller livssynsmessige begrunnelser for Grunnlovens verdigrunnlag.

- En mer grunnleggende endring av forholdet mellom stat og kirke slik at Den norske kirkes rettslige og økonomiske regulering gjennom kirkeloven mv erstattes med generelle ordninger som er felles for alle tros- og livssynssamfunn.

Det er ikke unaturlig at utvalget drøfter premisser for en tros- og livssynspolitikk uten å hensynstas føringene fra Kirkeforliket og nåværende bestemmelser i Grunnloven. KA har tidligere uttalt at det er ønskelig med en utvikling som bidrar til gradvis juridisk og organisatorisk løsrivelse mellom Den norske kirke og staten. Vi har samtidig pekt på at det er uheldig med kategoriske tradisjonsbrudd på dette området. Utvalgets drøfting om alternativer for framtida vektlegger likebehandling på en måte som innebærer grunnleggende endringer for Den norske kirkes organisasjon og finansiering. Utvalgets forslag innebærer bl.a. at dagens kommunale finansieringsansvar for kirkelige formål erstattes av en felles statlig tilskuddsordning på nasjonalt nivå til alle tros- og livssynssamfunn. Dette innebærer et stort tradisjonsbrudd som bl.a. avkorter lokaldemokratiets involvering i tros- og livssynsspørsmål. Vi frykter at utvalget forslag i denne saken forsterker tendensen til at det offentliges tros- og livssynspolitikk reduseres til å bli en passiv tilskuddsforvalter. Forslaget vil også gi grunnleggende endringer i demokratiske styringsforhold mellom nivåer i Den norske kirke. Etter KAs oppfatning kan det synes som om utvalget her har vektlagt prinsippet om likebehandling uten at det på en tilstrekkelig måte vurderer andre relevante hensyn.

Forutsatt ordninger som sikrer økonomisk og rettslig likeverdighet mellom tros- og livssynssamfunn kan det etter KAs oppfatning fortsatt grunnlag for særlovgivning for Den norske kirke. KA vil understreke at Den norske kirke må være forberedt på videre endringer i de rettslige og økonomiske rammene for sin virksomhet. Slike endringer bør imidlertid skje på grunnlag av en bredere tilnærming enn det som omtales i denne utredningen, slik som hensynet til kirkemedlemmene, kirkedemokrati og lokaldemokrati, Den norske kirkes landsdekkende oppgaver og forvaltning av kulturarv og kulturminner.

DEN NORSKE KIRKE

Sola kirkelige fellesråd

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep.

0030 OSLO

E-post: postmottak@kud.dep.no

Deres ref.:

Vår ref.:

13/00018-001

Vår saksbeh.:

TT

Arkivkode:

000

Dato:

Sola, 29.08.2013

Høringsuttalelse fra Sola kirkelige fellesråd – Det livssynsåpne samfunn

Stålsettutvalget har levert en grundig og omfattende utredning som på en god og interessant måte drøfter mange ulike tema som er utfordrende i krysningspunktet mellom religion, politikk og samfunnsliv. *Det livssynsåpne samfunn* tegner et bilde av et samfunn og et land som *er* endret og som *vil møte* dyptgripende endringer i tiårene som kommer. Et levende samfunn vil aldri være en konstant størrelse, og dagens Norge gjennomgår for tiden betydelige endringer med tanke på religion, livssyn, kultur mv.

Sola kirkelige fellesråd stiller imidlertid spørsmål ved om det er nødvendig å forme radikalt nye løsninger gjennom å skape en konstruert livssynsnøytralitet der en samtidig tar fra den norske kirke oppgaver og ansvar som den har i dag. Selv om samfunnet er i endring trenger vi å forankre vår nasjonale, kulturelle og åndelige identitet både som samfunn og enkeltmennesker i et normgrunnlag som ligger utenfor det menneskeskapte.

Aktivt støttende tros – og livssynspolitik

Sola kirkelige fellesråd er glad for at utvalget bekrefter en aktivt støttende tros – og livssynspolitik og støtter prinsippet om likebehandling som et godt og viktig prinsipp i tros – og livssynspolitikken. Dette kan imidlertid gjøres på ulike måter og det er viktig å være oppmerksom på hvilke konsekvenser dette får. Samtidig som prinsippet om likebehandling skal sikre minoritetenes rettigheter er det imidlertid viktig å påpeke at vektleggingen av likebehandling av tros- og livssyn ikke må få som konsekvens at praksis og tradisjoner med tilknytning til Den norske kirke blir begrenset eller redusert. Vi vil derfor understreke at ønsket om likebehandling av ulik tro og livssyn i større grad bør tilrettelegges for økt tros- og livssynsnærvær på ulike samfunnsområder framfor innskrenkning av eksisterende ordninger med tilknytning til Den norske kirke.

Fødselsmeldinger

Sola kirkelige fellesråd støtter ikke utvalget i at ordningen med fødselsmelding om trostilhørighet til folkeregisteret fra sykehus og lignende blir avskaffes. Barnedåp er en grunnleggende viktig

Postboks 82
Soltunvegen 6
4050 SOLA

Tlf/faks
Tlf: 51 75 53 70
Faks: 51 75 53 71

E-post/Internett:
post@sola.kirken.no
www.sola.kirken.no

Bankkonto / Org.nr.:
3206.21.94889
976 993 691

DEN NORSKE KIRKE

Sola kirkelige fellesråd

ordning i Den norske kirke, og fødselsmeldinger gjør det mulig for kirken å sende ut tilbud om dåp til medlemmer som har fått barn. Opphør av ordningen med informasjon om trostilhørighet på fødselsmeldinger vil være et negativt bidrag til styrking av tros- og livssyns plass i samfunnet, noe utvalget ellers legger vekt på. I stedet for å ta bort en ordning som er viktig og tjenlig for Den norske kirke, bør det legges til rette for at andre religioner og livssyn også blir involvert i nåværende informasjonsordning fra sykehusene til folkeregisteret.

Valgordning

Sola kirkelige fellesråd mener at dersom valglokalitetene tilsier det kan nåværende etablerte ordning med samlokalisering av offentlige valg og kirkevalg videreføres. Det er opptatt av å kunne høyne valgdeltakelsen ved kirkevalgene og går mot utvalgets konklusjon om at det ikke bør holdes kirkevalg i tilstøtende lokaler samtidig med offentlige valg. Kirkevalg samtidig med offentlige valg har vist seg avgjørende for å oppnå høyere valgdeltakelse i kirken og slik bidratt til å styrke kirkelige organers demokratiske legitimitet. Dette er i tråd med det politiske premiss for en mer selvstendig kirke. Det er viktig at det etableres et godt og avklart samarbeid med kommunens valgadministrasjon. Tydelig avgrensing og god skilting gjør det klart for velgerne at kirkevalget er adskilt fra de offentlige valgene.

Vigselsmyndighet

Sola kirkelige fellesråd ønsker en videreføring av ordningen med vigsel i regi av tros- og livssynssamfunn som den norske kirke har sammen med mange ulike trossamfunn. Kirkelig vigsel har lange tradisjoner i Norge, og fellesrådet ser ingen gode grunner til å ta denne ordningen fra den norske kirke og andre trossamfunn. Hvis all vigselsrett skal legges til tinghuset / byfogden vil det i realiteten innsnevre det livssynsåpne samfunnet. Dette vil være en selvmotsigelse i forhold til det som hevdes å være selve grunntonen i utvalgets utredning.

Gravferdsforvaltning

Sola kirkelige fellesråd vil beholde dagens ordning der den norske kirke ivaretar det offentlige gravferdsansvaret for alle. Kirken har lang og god erfaring med dette og innehar høy faglig kompetanse i forhold til administrativ og praktisk gravlundsforvaltning. Dagens offentlige gravferdstilbud i regi av de kirkelige fellesrådene sikrer at gravlegging, kremasjon og drift av offentlige gravplasser utføres med høy faglig standard og integritet. I utredningen framkommer ingen kritikk av at kirken misbruker sin gravferdsmyndighet overfor de som har en annen tro eller livssyn.

Vi mener at dette bl.a. handler om en kultur og verdier i sektoren som har gjort at kirken evner å komme i møte bredden av de menneskelige og praktiske behov døden fører med seg. Vi ser at gravferdsmyndighetens livssynsmessige tilhørighet også bidrar til forståelse for behov og ønsker hos mennesker med et annet livssynsmessig ståsted. Tilliten som er etablert er ikke basert på nøytralitet, men på en innsikt i at gravferden på ulik måte berører de mest eksistensielle sidene av livet hos oss alle. Selv om gravplassene ofte ligger ved en kirke, har de blitt et møtested for et økende religiøst og kulturelt mangfold. Brukerundersøkelser viser stor tilfredshet med det tilbudet

DEN NORSKE KIRKE

Sola kirkelige fellesråd

som gis de pårørende i forbindelse med et dødsfall og tiden etterpå og bekrefter at gravferdstjenestene nyter stor tillit i befolkningen.

Den manglende interessen i utredningen for gravferdstjenestens innhold vekker bekymring for at en ensidig livssynspolitisk agenda skal ødelegge den betydelige kompetansen som over lang tid er opparbeidet lokalt. Vi tror at den manglende tilliten til tro- og livssynsbasert virksomhet til syvende og sist kan ramme utredningens bærende idé om et livssynsåpent samfunn.

Kirkebygg

De fleste av landets kirkebygg har en viktig betydning for identitet, stedstilhørighet og som lokalt møtested i glede og sorg. Kirken er et symbolbygg for langt flere enn bare den norske kirkes medlemmer, også for dem som ikke har et aktivt forhold til det som foregår inne i bygget. Det er derfor ikke tilstrekkelig å betrakte kirkebyggene kun som lokaler for Den norske kirkes aktivitet. Disse er gjennom århundrene reist av stedets folk, alltid bygget med omtanke og stolthet, og de fleste steder var kirken det eneste offentlige bygget i lokalmiljøet. Følgelig fikk den en sentral plassering og ble utstyrt med det beste man kunne fremskaffe av arkitektur, håndverk og kunst på den tiden. Kirkene står derfor i en særstilling blant eldre norske kulturminner.

Kirkebyggenes særpreg, alder og kulturminneverdier bidrar imidlertid til at det er kostnadskrevende å forvalte dem på en faglig forsvarlig måte. Prinsippet om likeverdig behandling av alle trossamfunn må derfor ikke være til hinder for at det offentlige kan ha særskilte ordninger og tiltak overfor denne type kirkebygg. Det må derfor understrekes at bygninger tilhørende andre trossamfunn også kan være omfattet av tilrettelagte ordninger for bygg med kulturminneverdier.

Sola kirkelige fellesråd vil på denne bakgrunn peke på nødvendigheten av at staten tar et særlig ansvar for at kirkebyggene sikres og vedlikeholdes. Kirkebyggenes betydning tilsier at dette særlige statlige ansvar for deres kulturminneverdier ikke alene må vurderes som et bidrag til trossamfunnet Den norske kirke, men må være en del av en bredere forstått kulturpolitikk. Fellesrådet er derfor glad for at utvalget mener at offentlige støtteordninger til vernede og fredede kirkebygg bør videreføres.

Kriseberedskap og dødsbudskap

Alle - uavhengig av religion og livssyn - trenger å bli ivaretatt og trygget i akutte og truende krisesituasjoner. Det er derfor viktig at det finnes fleksible ordninger som først og fremst kan møte behovet som finnes hos dem som er rammet av krise og katastrofe. Den norske kirke må både på grunn av medlemsmassen og sin kompetanse fortsatt ha en sentral rolle når det gjelder kriseberedskap både på kommunalt, fylkeskommunalt og nasjonalt nivå. Samtidig bør også andre tros- og livssynssamfunn involveres i beredskapsplanleggingen.

Sola kirkelige fellesråd støtter ikke utvalgets forslag om å oppheve ordningen med at Den norske kirkes prester bistår politiet ved varsling av dødsfall. Det store flertall av befolkningen tilhører Den norske kirke, og prester har både erfaring og solid kompetanse på dette feltet. I forbindelse med

DEN NORSKE KIRKE

Sola kirkelige fellesråd

varsling av dødsfall skal det alltid legges vekt på å ivareta stor respekt for de pårørende, og prester vil ved behov også kunne være behjelpelig med å kontakte ledere av andre tros- og livssynssamfunn som bør bistå i slike situasjoner. Kirkens sorgarbeid har stor støtte i befolkningen, og vi ser ikke at Stålsettutvalget kommer med argumenter som er tungtveiende nok til å endre gjeldende ordning og dermed frata majoriteten av befolkningen i landet den støtte kirken mange ganger har vist den kan være med å gi i ulike krisesituasjoner.

Høringsuttalelsen er behandlet og vedtatt på møte i Sola kirkelige fellesråd den 29.08.2013 (FR-sak 30/2013).

Med vennlig hilsen
for Sola kirkelige fellesråd

Christian Lie
Leder (sign.)

Trygve Torgersen
Kirkeverge (sign.)

1. Hovedmålet for Sola kirkelige fellesråds virksomhet er:

Sola kirkelige fellesråd skal på vegne av soknene arbeide for tilfredsstillende rammebetingelser for formidling av åndelige, kulturelle og sosiale verdier slik at Den norske kirke i Sola skal framstå som en åpen, tjenende og bekjennende folkekirke der alle kirkens organer har ansvar for at denne visjonen kan virkeliggjøres.

Fellesrådets ansvar for at visjonen kan virkeliggjøres er knyttet til følgende satsningsområdene:

- Kirkebygg og kapell
- Kirkegårder
- Personalforvaltning
- Økonomiforvaltning
- Miljøforvaltning
- Informasjon og kommunikasjon
- Ivareta soknenes interesser ovenfor kommunen og arbeide for å fremme et utstrakt samarbeid mellom menighetene
- Støtte menighetene på deres ansvarsområder

Sola kirkelige fellesrådsområde består av fire sokn. Hvert sokn har et menighetsråd som er folkevalgt, kirkepolitisk råd. Alle som er medlemmer av statskirken og over 15 år har stemmerett ved menighetsrådsvalget. Ca. **XX** % av Sola kommunes innbyggere er medlemmer av statskirken. Totalt hadde den norske kirke **XX XXX** medlemmer i 2012, noe som er en økning på **XX** fra 2011.

2. Målsetting for administrasjon og personalforvaltning

Vi vil legge forholdene til rette slik at fellesrådet og menighetsrådene kan utøve sin virksomhet i samsvar med vedtatte lover og retningslinjer. Ansatte skal gis muligheter for å nå vedtatte arbeidsmål gjennom et godt arbeidsmiljø og en positiv, felles organisasjonskultur på tvers av profesjons- og menighetsgrenser.

a. Mål

Sola kirkelige fellesråd skal være en arbeidsgiver som arbeider for å gi

- ansatte gode fysiske arbeidsforhold
- et arbeidsmiljø preget av trygghet, åpenhet, utvikling og god kommunikasjon

b. Prioriterte tiltak

1. Kompetanseutvikling og personlig vekst

- Utarbeide årlig kompetanseutviklingsplan og avsette midler til kompetanseutvikling
- Stimulere til deltakelse på lokale, regionale og sentrale kurs og seminarer for faggrupper og stab
- Ivareta og utvikle den ansatte gjennom medarbeidersamtaler, kompetanseutvikling og kurs
- Utvidet tilbud om veiledning spesielt med fokus på daglige ledere

2. HMS-perspektivet

- Utvikle gode personalrelasjoner gjennom samarbeid og respekt

- Gjennomføre årlige vernerunder
- Gjennomføre velferdstiltak / sosiale sammenkomster
- Videreutvikle gode samarbeidsrutiner mellom arbeidsgiverlinjene lokalt, på prosti – og bispedømmeplan.

3. Hensiktsmessig organisering

- Utarbeide planer og iverksette tiltak for at fellesrådet kan møte og løse ulike utfordringer på best mulige og effektive måter
- Vurdere personalplan i forhold til menighetenes vekst og utvikling.

4. Rekrutteringsstrategi

- Arbeide for fortrinnsvis hele stillinger
- Arbeide for god rekruttering i samsvar med lønnspolitiske retningslinjer
- Arbeide for god fordeling mellom kvinner og menn i kirkelige stillinger og staber

5. Seniorpolitikk

Gjennomføre årlig seniorsamtale med alle ansatte over 62 år med mål om at arbeidstakere over 62 år velger å stå i sine stillinger fremfor AFP.

3. **Økonomiforvaltning og rammebetingelser**

Sola kirkelige fellesråd skal forvalte offentlige midler til beste for menighetene og befolkningen i Sola. Målet med den kirkelige administrasjonen er å:

1. Sikre at kirkens utøvende tjenester styrkes og er tilgjengelige i nærmiljøet
2. Bidra til at menighetene i Sola er lokaldemokratisk styrt
3. Være et serviceorgan for kirkens råd og legge til rette for at de best mulig kan ivareta sitt ansvar
4. Være en profesjonell, helsefremmende, verdifokusert og god arbeidsgiver
5. Være en profesjonell offentlig forvalter som støtter de lokale menigheter i deres arbeid

a. **Prioriterte tiltak**

1. Forhandlinger med kommunen

- Gjennomføre årlige møter med kommunens ledelse for å redegjør for fellesrådets økonomi og behov
- Føre god dialog og samtaler med kommunen om alt relevant samarbeid og samhandling
- Foreta årlig rullering av fellesrådets handlingsprogram.

2. Effektivitet og produktivitet

- Fokusere på å først utføre prioriterte og viktige oppgaver
- Utføre oppgaver til lavest mulig kostnad
- Søke best mulig organisering innenfor gitte økonomisk rammer
- Ansatte på alle nivå bør fra tid til annen stille seg spørsmål om en jobber med de rette tingene i forhold til vedtatte planer og mål. På samme måte er det viktig at arbeidets organisering alltid tilpasses menighetenes og fellesrådets formål.

- Solakirkenes servicetorg, kirkevergekontoret og menighetenes administrasjoner skal være produktiv og yte kirkelige tjenester og service med god kvalitet, tilpasset brukerne og til lav kostnad.
- Rutiner og organisering skal kontinuerlig endre og forbedres og gjøre seg bruk av tilgjengelige tekniske og elektroniske løsninger, sentralisering av merkantile funksjoner og organisering

4. Målsetting for kirkene

Vi skal bidra til å gi gode rammebetingelser for alle kirkelige handlinger og kulturaktiviteter som naturlig og lokalt hører hjemme i kirken. Kirkene i Sola skal være tjenlige gudstjenesterom, mangfoldige brukshus og levende kulturskatter. Kirkebyggene skal drives og vedlikeholdes slik at byggene framstår som velholdte og er sikret mot forfall, brann og tyveri. Vedlikeholdet skal prioritere tiltak som forebygger bygningsmessig forfall, sikrer kulturelle verdier og ha et vedlikehold som er basert på kvalitet og jevn oppfølging.

5. Målsetting for kirkegårdene

Drift og vedlikehold skal utføres slik at kirkegårdene framstår som vakre, velholdte og innbydende for besøkende. Ved begravelser og urnenedsettelse skal vi i samarbeid med begravelsesbyråene og andre berørte på en verdig måte yte tilfredsstillende service.

a. Sola kirkelige fellesråds mål med gravferd og kirkegårder er at:

- Kirkegårdene i Sola skal være velstelte og vakre parkområder og gi verdige rammer rundt gravferdene
- Kirkegårdene fungerer som en del av vår kollektive hukommelse, og levende Kulturminner
- Gravferdsforvaltningen gjenspeiler og har fokus på etikk, estetikk, respekt og verdighet
- Det er tilstrekkelig gravplassbehov for 3 % av sognets innbyggere
- Gravsted og gravferd forvaltes med orden og verdighet
- Evaluere og videreutvikle et godt samarbeid med Sola kommune

6. Informasjon og kommunikasjon

Den norske kirke i Sola tilbyr befolkningen informasjon om menigheten gjennom menighetenes og fellesrådets hjemmesider, menighetenes aktivitet på sosiale medier, menighetsblad samt gudstjenesteannonser i dagsavis.

6.1 Prioriterte tiltak

- Effektiv og stabil elektronisk kommunikasjon mellom fellesrådets og menighetenes administrasjoner
- For å kunne yte god tilgjengelighet og brukervennlighet overfor publikum er det viktig å bruke tjenlige elektroniske kommunikasjonsmidler og hjelpemidler som elektronisk kalender, felles informasjonsbase samt utadrettet informasjon via menighetenes og fellesrådets hjemmesider.